

НУБІП України

НУБІП України

МАГІСТЕРСЬКА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

11.07 – МР.1739 «С» 2020.11.12 019 ПЗ

СУКАЧ ІННА ПЕТРІВНА

2021

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

Економічний факультет

УДК 657.15

ПОГОДЖЕННЯ ДОПУСКАЄТЬСЯ ДО ЗАХИСТУ

Декан економічного факультету

Завідувач кафедри фінансів

Діброва А.Д

Давиденко
Н.М.

(підпис)

(підпис)

« » 2021 р. « » 2021 р.

МАГІСТЕРСЬКА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА на тему «Управління фінансовими ресурсами підприємства»

Спеціальність 072 Фінанси, банківська справа та страхування
(код і назва)

Освітня програма Фінанси банківська справа та страхування
(назва)

Орієнтація освітньої програми освітньо-професійна
(освітньо-професійна або освітньо-наукова)

Гарант освітньої програми
д.е.н., професор

Худолій Л. М.

(підпис)

(ПІБ)

Керівник магістерської роботи
к.е.н., доцент

Біляк Ю. В.
(ПІБ)

(підпис)

Виконав

Сукач І. П.
(ПІБ студента)

(підпис)

Київ – 2021

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

Економічний факультет

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри фінансів

д.е.н., проф.

Давиденко Н.М.

(науковий ступінь, вчене звання)

(підпис)

(ПІБ)

ЗАВДАННЯ

ДО ВИКОНАННЯ МАГІСТЕРСЬКОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ
СТУДЕНТУ

Сукач Інна Петрівна

(прізвище, ім'я, по-батькові)

Спеціальність 072 Фінанси, банківська справа та страхування

(код і назва)

Освітня програма Фінанси банківська справа та страхування

(назва)

Магістерська програма _____

(назва)

Орієнтація освітньої програми _____

освітньо-професійна

(освітньо-професійна або освітньо-наукова)

Тема магістерської роботи
(підприємства) _____

«Управління фінансовими ресурсами

Затверджена наказом ректора НУБіП України № 1739 «С» від 12.11.2020 р.

Термін подання завершеної роботи на кафедру 2021.11.10

(рік, місяць, число)

Вихідні дані до магістерської роботи: фінансова звітність ТОВ «Сингента»

Перелік питань, що підлягають дослідженню:

1. Теоретичні засади управління фінансовими ресурсами підприємства
2. Аналіз управління фінансовими ресурсами ТОВ «Сингента».
3. Шляхи удосконалення управління фінансовими ресурсами підприємства.

Перелік графічного матеріалу (за потреби) _____

Дата видачі завдання « 25 » 10 2020 р.

Керівник магістерської
роботи _____

(підпис)

Біляк Ю.В.

(прізвище та ініціали)

Завдання прийняв до
виконання _____

(підпис)

Сукач І.П.

(прізвище та ініціали студента)

НУБІП України

РЕФЕРАТ

Магістерська робота на тему: «Управління фінансовими ресурсами підприємства» виконана на прикладі товариства з обмеженою відповідальністю «Сингента» складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаної літератури, і викладено на 88 сторінках комп'ютерного тексту, що містить 16 таблиць, 8 рисунків.

Метою роботи є дослідження напрямів вдосконалення управління фінансовими ресурсами підприємства на основі узагальнення теоретичних та оцінки практичних аспектів досліджуваної проблематики.

Предметом дослідження є теоретико-методичні та практичні засади управління фінансовими ресурсами підприємства.

Об'єктом дослідження є фінансові ресурси ТОВ «Сингента».

Методи дослідження. При написанні магістерської кваліфікаційної роботи були застосовані такі загальнонаукові методи: аналізу і синтезу – для вивчення об'єкта та предмета дослідження; наукове абстрагування, аналіз і синтез – для визначення економічного змісту понять та категорій; порівняння, розрахунково-аналітичний, фінансових коефіцієнтів – при аналізі показників господарської діяльності підприємства; системного аналізу, формалізації та економічного моделювання – для розробки основних напрямів оптимізації структури фінансових ресурсів.

Робота складається з вступу, трьох розділів і висновків та пропозицій.

В першому розділі розглядаються теоретичні підходи до визначення поняття «фінансові ресурси підприємств», їх класифікація, а також наведені методичні підходи до оцінки ефективності їх управління. У другому розділі проведено загальний аналіз управління фінансовими ресурсами підприємства. У третьому розділі обґрунтовано шляхи удосконалення фінансовими ресурсами підприємства.

Ключові слова: УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ, СУТНІСТЬ ТА КЛАСИФІКАЦІЯ, СТРУКТУРА ТА ДИНАМІКА, ПОКРАЩЕННЯ

ЗМІСТ	
ВСТУП	6
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ ПІДПРИЄМСТВА	8
1.1. Економічна сутність та класифікація фінансових ресурсів підприємства	8
1.2. Теоретико-організаційні основи управління фінансовими ресурсами підприємства	15
1.3. Методичні підходи до оцінки ефективності управління фінансовими ресурсами підприємства	24
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ ТОВ «СИНГЕНТА»	31
2.1. Фінансово-економічна характеристика ТОВ «Сингента»	31
2.2. Структура та динаміка фінансових ресурсів підприємства	40
2.3. Оцінка ефективності використання фінансових ресурсів підприємства	48
РОЗДІЛ 3	61
ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ ПІДПРИЄМСТВА	61
3.1. Оптимізація структури фінансових ресурсів підприємства	61
3.2. Підвищення ефективності використання фінансових ресурсів підприємства	69
3.3. Обґрунтування пріоритетних напрямів удосконалення управління фінансовими ресурсами на підприємстві	74
ВИСНОВКИ	80
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	83

ВСТУП

Фінансові ресурси є одним із найвагоміших понять фінансів підприємства, а їх особливість проявляється у тому, що вони завжди мають грошову форму та розподільний характер, а також відображають створення та використання різноманітних форм прибутків та накопичувань суб'єктів господарської діяльності галузі матеріального виробництва, учасників невиробничої сфери та держави.

Менеджмент фінансових ресурсів підприємства виступає одним із основних факторів організації виробничої та господарської діяльності підприємства, а також одним із основних чинників забезпечення потужності для фінансово-господарської діяльності підприємства в теперішньому часі; діяльність, яку спрямовано для оптимізації фінансової системи підприємства, забезпечення впорядкування фінансових операцій та їх координування, а також точне «балансування».

Дослідження сутності та складових фінансових ресурсів присвячено науковим працям таких вітчизняних та закордонних вчених, як А. Баланов, І. Баланов, А. Філімоненко, В. Белоліпецький, В. Гриньова, В. Коюда, Г. Кірейцев, Н. О. Рибалко, А. М. Поддєрьогін, В. М. Опарін, Л. О. Лігоненко, Н. А. Гришук, Н. М. Гуляєва, І. О. Бланк, А. Д. Шеремет та ін. Проте дана тематика потребує подальшого всебічного дослідження та систематизації з метою знаходження нових засобів підвищення ефективності управління власними фінансовими ресурсами сучасного підприємства.

Мета дослідження ґрунтується на розробці напрямів вдосконалення управління фінансовими ресурсами підприємства на основі узагальнення теоретичних та оцінки практичних аспектів досліджуваної проблематики.

Щоб досягти до поставленої мети варто виконати ряд завдань:

- розкрити сутність фінансових ресурсів підприємства та охарактеризувати джерела їх формування;
- розглянути теоретико-організаційні засади управління фінансовими ресурсами підприємства;

НУВБІП УКРАЇНИ

- уточнити науково-методичні підходи до оцінки ефективності управління фінансовими ресурсами підприємства;

- проаналізувати фінансово-економічну характеристику ТОВ «Сингента»;

НУВБІП УКРАЇНИ

- провести аналіз напрямів структури та динаміки фінансових ресурсів підприємства;

- оцінити ефективність використання фінансових ресурсів ТОВ «Сингента»;

НУВБІП УКРАЇНИ

- окреслити критерії оптимізації структури фінансових ресурсів підприємства);

- обґрунтувати напрямки управління фінансовими ресурсами підприємства.

Об'єктом дослідження є фінансові ресурси ТОВ «Сингента».

НУВБІП УКРАЇНИ

Предмет дослідження – теоретико-методичні та практичні засади управління фінансовими ресурсами підприємства.

НУВБІП УКРАЇНИ

Методи дослідження. Теоретичною та методичною основою дослідження є концепції та підходи сучасної економічної теорії, економічного аналізу, теорії управління, наукові праці вітчизняних і зарубіжних вчених та фахівців, у яких наведено концептуальні засади інформаційного забезпечення управління фінансовими ресурсами підприємства.

НУВБІП УКРАЇНИ

При написанні магістерської кваліфікаційної роботи були застосовані такі загальнонаукові методи: аналізу і синтезу – для вивчення об'єкта та предмета дослідження; наукове абстрагування, аналіз і синтез – для визначення економічного змісту понять та категорій, порівняння, розрахунково-аналітичний, фінансових коефіцієнтів при аналізі показників господарської діяльності підприємства; системного аналізу, формалізації та економічного моделювання – для розробки основних напрямів оптимізації структури фінансових ресурсів; комплексного аналізу – для розробки прикладних рекомендацій щодо реалізації стратегії оптимізації прибутковості підприємства.

НУВБІП УКРАЇНИ

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Економічна сутність та класифікація фінансових ресурсів підприємства

Фінанси є досить широким поняттям, що у свою чергу описують діяльність, яка пов'язана з банківською діяльністю, левережем або боргом, кредитом, ринками капіталу, грошима та інвестиціями. По суті, фінанси - це управління грошима та процес отримання необхідних коштів. Фінанси також охоплюють нагляд, створення та вивчення грошей, банківської справи, кредиту, інвестицій, активів та пасивів, які складають фінансові системи. Багато основних понять у фінансах походять з мікроекономічних та макроекономічних теорій.

Важливою метою створення та формування у суб'єкта господарювання фінансових ресурсів є цілковите забезпечення його усіх фінансових потреб, що натомість забезпечить йому розвиток у майбутньому. Фінансові ресурси, що створюються на рівні підприємства, дають йому змогу виробляти, інвестувати, формувати оборотні кошти, створювати фонди для подальшого стимулювання економіки, виконувати зобов'язання перед бюджетом, постачальниками та працівниками, фінансовою і кредитною системою, а також запуск економічних виплат. Разом з тим їх рух зумовлює рух матеріальних та трудових ресурсів, що являються невід'ємними складовими організації виробничого процесу [1].

Фінансові ресурси є одним із найвагоміших понять фінансів підприємства, а їх особливість проявляється у тому, що вони завжди мають грошову форму та розподільний характер, а також відображають створення та використання різноманітних форм прибутків та накопичувань суб'єктів господарської діяльності галузі матеріального виробництва, учасників невиробничої сфери та держави [2].

Велика частина авторів, а саме А. Баланов, І. Баланов, І. Бланк та інші пояснюють сутність поняття «фінансові ресурси підприємства» як коштів, які є у наявності суб'єкта господарювання. І. Бланк зазначає, що цей комплекс коштів створюється задля забезпечення фінансами розвиток підприємства на майбутнє [3].

Також привертає свою увагу тлумачення поняття А. Філімоненковим щодо сутності фінансових ресурсів [4], що, відрізняється від пояснення сутності інших науковців-економістів, які отожднюють фінансові ресурси з грошовими надходженнями, доходами і нагромадженнями у фондових та не фондових формах, пояснює фінансові ресурси підприємства як грошовий капітал, який інвестований у підприємство задля отримання прибутку та доходів. Це пояснюється тим, що на сьогоднішній день термін «фонди» (як організаційна структура руху коштів у звітності підприємства) змінений на термін «капітал».

В. Белолінецький стверджує, що «в ринкових умовах економіки фінансисти оперують частіше поняттям «капітал», який є для фінансиста-практика є реальним об'єктом, на який він може постійно впливати з метою отримання нових доходів фірми. Капітал є перетвореною формою фінансових ресурсів» [5]. Проте він зазначає, що фінансові ресурси у звітності підприємства виражені як капітал і зобов'язання підприємства. Іншими словами до капіталу він відніс тільки власний капітал підприємства, тобто І розділ пасиву балансу.

Погоджуються із такою ж точкою зору В. Гриньова, В. Коюда [6] та Г. Кірейцев [7], які стверджують, що вагомою відмінністю між фінансовими ресурсами і капіталом є те, що у будь-який час фінансові ресурси більше або дорівнюють капіталу, і якщо вони все таки дорівнюють один одному, то це значить, що підприємство немає ніяких фінансових зобов'язань [7].

А от Н. О. Рибалко зазначає, що фінансові ресурси є сукупністю активів підприємства, що створені із внутрішніх та зовнішніх джерел, які розташовані в самому підприємстві на правах власності або тимчасового володіння, а також

ті, які і використовуються для забезпечення безперервного функціонування підприємства та погашення фінансових зобов'язань [8].

Основний зміст фінансових ресурсів характеризується наявністю деяких ознак [9]:

1) Фонди коштів акумуляційного сенсу, які створюються завдяки виробництву, розподілу та перерозподілу спільного загальнонаціонального доходу та суспільного продукту.

2) Остаточні прибутки, або інакше кажучи кошти, які призначені для обміну на певний товар.

3) Прибутки після відбування товарів.

Своєрідність фінансового та економічного механізму регулювання підприємством характеризується завдяки:

- формуванню статутного капіталу, який поділено на достеменну кількість акцій однакової номінальної вартості, та відрізняються

корпоративною власністю завдяки акціям:

- емісії акцій як одного з найважливіших джерел поповнення капіталу;

- дивідендній політиці підприємства;

- формуванні ринкової ціни акцій;

- диверсифікації процесу застосування акцій у закритих та відкритих акціонерних товариствах [10].

Під час аналізу будь-якого твердження завжди постає питання його класифікації, іншими словами розподіл певного поняття на групи по зайнятості або відсутності певної вираженої характеристики. Проте більша частина науковців-економістів концентрують свою увагу на конкретно одній ознаці поділу, до прикладу за джерелами формування, або на декількох основних, таких як джерело формування, кругообіг, право власності.

Проте задля більш ширшого відтворення значення фінансових ресурсів підприємства потрібно розглянути їх класифікацію за на скільки можливою більшою кількістю ознак.

Відтак у табл. 1.1 наведено класифікацію фінансових ресурсів підприємства за певними відмінними властивостями, які систематизовані автором.

Таблиця 1.1

Класифікація фінансових ресурсів підприємства

Класифікація за	Відповідні види фінансових ресурсів
Видом господарської діяльності	фінансові, операційні, інвестиційні
Об'єктом інвестування	у власні інструменти, у реальні інвестиційні об'єкти
Джерелом формування	власні, залучені, запозичені
Кругообігом	початкові, нагромаджені
Напрямком залучення	зовнішні, внутрішні
Характером використання	обігові, матеріалізовані кошти
Джерелом покриття активів	власний капітал, забезпечення наступних витрат та платежів, довгострокові зобов'язання
Призначенням	для виконання фінансових зобов'язань, для задоволення розширеного відтворення, для задоволення інших господарських та соціальних потреб
Ступенем ліквідності активів	Найбільш ліквідні, швидко проведені, повільно проведені, важко проведені
Імовірністю погашення зобов'язання	Найбільш термінові зобов'язання, короткострокові пасиви, постійні пасиви, довгострокові пасиви
Матеріально-речовою структурою	гроші та їх еквіваленти, капітал
Об'єктом інвестування	основний, оборотний
Терміном використання	використані, вкладені
Напрямком використання або видатками	формування фонду споживання, формування фонду нагромадження, поповнення фонду відшкодування
Метою використання	фінансовий, виробничий, спекулятивний
Стадією утворення	акціонерні, державні, початкові, приватні

Відтак А. М. Поддєрьогін відносить до вагомих джерел створення фінансових ресурсів підприємства власні та залучені кошти. До власних він відніс валовий прибуток та дохід, статутний капітал та амортизаційні відрахування. До залучених він відносить одержані субсидії, кредити, пайові та інші внески, а також кошти, які мобілізовано на фінансовому ринку.

Класифікація джерел створення фінансових ресурсів підприємства за А. М. Поддєрьогіним здійснюється за такими головними знаками:

ресурси, сформовані під час створення підприємства;
 формуються завдяки власним і привілейованим до них коштам;
 мобілізуються на фінансовому ринку;
 ресурси, які приходять у порядку розподілу грошових надходжень

[11].

Т. В. Романенко запропонував класифікувати фінансові ресурси підприємства за такими двома основними ознаками:

1) в залежності від джерел формування: сформовані завдяки власним і привілейованим до власних грошових надходжень; зосереджені на фінансовому ринку; ресурси, які надходять у порядку перерозподілу;

2) за правом власності: власні фінансові ресурси підприємства, залучені та позикові кошти [12].

В. М. Опарін пропонує власну класифікацію фінансових ресурсів підприємства за такими критеріями: кругообігом, правом власності, використанням. За кругообігом він поділяє фінансові ресурси на початкові, тобто такі, які наявні на підприємстві на початку його діяльності та які зосереджені в статутному фонді та у формі прибутку, тобто одержані підприємством при здійсненні його діяльності. За правом власності він виділяє власні кошти підприємницької структури, надані безкоштовно державою з бюджету або фондів цільового призначення, а також позичені, ті, до яких відносять отримані кредити. За характером використання він виділяє фінансові ресурси, які перебувають в обігу, тобто оборотні кошти, та втілені фінансові ресурси, які інвестовані в основні засоби та завжди задовольняють виробничий процес. Амортизація основних засобів, а також їх оновлення завдяки зношених відрахувань – це форма цільового фінансування ресурсів.

Разом із основними класифікаційними критеріями фінансових ресурсів підприємства, В. М. Опарін виділяє певні її види, які розташовані під розпорядженням підприємства, а саме амортизаційні відрахування, прибуток, оборотні кошти, кредити, прибування з цільових фондів, бюджетні асигнування [13].

Отже деякі науковці прирівнюють поняття «фінансові ресурси» і поняття «капітал», а деколи і замінюють одне поняття іншим. Відтак, В. Опарін трактує фінансові ресурси як суму коштів, які спрямовано в основні та оборотні засоби підприємства.

Л. О. Лігоненко, Н. А. Гринюк, Н. М. Гуляєва та інші пропонують розглядати фінансові ресурси як капітал, що поділяється за:

1) об'єктом інвестування: оборотний, який створює комплекс оборотних активів підприємства, а також основний, який направлений на забезпечення фінансами необоротні активи підприємства;

2) метою використання:

а) фінансовий капітал, який використовують задля вкладу в грошові інструменти такі як депозитні вклади, а також інструменти боргових фондів, такі як депозитні сертифікати та облігації;

б) виробничий капітал, що вкладений в активи підприємства задля здійснення операційної діяльності;

в) спекулятивний капітал, який використовують протягом здійснення гіпотетичних операціях, які засновані на різницях в цінах та фінансових операціях;

3) належністю підприємству: власний капітал, що характеризується загальною вартістю коштів підприємства, що належать йому по праву власності; запозичений капітал, тобто, це кошти, які залучені підприємством задля забезпечення фінансами діяльності на загальних умовах кредитування, таких як строковість, платність, поверненість, забезпеченість [14].

Капітал є існуючим об'єктом, щоб отримувати нові доходи для підприємства, на який можна постійно впливати, та використовувати його для забезпечення своїх зобов'язань. Адже сам капітал є об'єктивним фактором виробництва, частиною фінансових ресурсів, що використовується самим підприємством у своїй діяльності. Отже капітал – це перетворена форма

фінансових ресурсів. А отже, прирівнювати поняття «фінансові ресурси» та «капітал» не можна.

Відповідно до поділу фінансових ресурсів підприємства за терміном використання виокремлюють ресурси, які є вкладеними, тобто вони використовуються протягом досить тривалого строку застосування та завжди беруть участь у процесі відтворення, а також ще виділяють використані ресурси, ті поточні витрати, що виражаються у грошовій формі, а їх розмір внесений у ціну самого товару та компенсується у процесі одного виробничого циклу. Серед вкладених фінансових ресурсів також виділяють оборотні, матеріальні та нематеріальні активи [15].

Поділ фінансових ресурсів за метою використання виділяє цільові фінансові ресурси, тобто резервний капітал та спеціальні фонди, які у подальшому можуть бути використані лише на попередньо визначені цілі та універсальні, тобто ті, які не мають ніяких обмежень відносно напрямку їх застосування [16].

Кожному джерелу створення фінансових ресурсів відповідають деякі позитивні та негативні характеристики, які зумовлюють різний вплив на діяльність підприємства власних і запозичених коштів на діяльність підприємства.

Власний, залучений та запозичений капітал створюють фінансові ресурси підприємства і беруть участь у фінансуванні його активів, а також виступають зобов'язаннями перед певними власниками [17].

Отже, фінансові ресурси підприємства є основою його діяльності, бо саме вони формують ту необхідну матеріальну базу для забезпечення потреби споживачів як виконання підприємством своєї функції на ринку. Водночас їх нестача для підприємства стає дуже гальмуючим фактором для його подальшого розвитку. Усі класифікації фінансових ресурсів підприємства мають певні відмінності, що стосуються понятійно-категорійної системи та характеристиках за якими поєднуються різні класи фінансових ресурсів підприємства. Проте переважна частина авторів у складі такої класифікації

виділяють події за джерелами на три основні групи: власні, залучені та запозичені.

1.2. Теоретико-організаційні основи управління фінансовими ресурсами підприємства

В умовах перехідної економіки України збільшується потреба в забезпеченні фінансової стійкості та платоспроможності всіх суб'єктів на ринку підштовхує до пошуку активних систем мобілізації фінансових ресурсів, а також прийняття управлінських рішень задля адекватного їх вкладення у фінансові та реальні активи, щоб досягти основної мети фінансового управління, яке трактується як задоволення інтересів та реалізації добробуту власників. Між учасниками фінансових взаємозв'язків у середовищі руху грошових коштів здійснюється процес створення та використання фінансових нагромаджень, які у свою чергу дістають форму фінансових ресурсів і встановлюють матеріально-речове розуміння функціонування фінансів суб'єкта господарювання. Із перетворенням певної частини фінансових потоків у фінансові ресурси відбувається вплив фінансів на підтримання високого рівня національного відтворювального процесу і пришвидшення соціального та економічного розвитку держави. [18]

Беручи до уваги вище сказане О. В. Кнейслер, Л. З. Шупи, актуальним питанням наразі постає детальне дослідження програми управління фінансовими ресурсами, що спрямоване на встановлення таких цілей:

- забезпечення існування організації в умовах конкурентної боротьби;
- зростання ринкової вартості організації;
- запобігання банкрутству та значних фінансових невдач;
- збереження лідерських позицій у боротьбі з конкурентами;
- зростання ринкової вартості організації;

НУВБІП УКРАЇНИ

- збільшення кількості виробництва та реалізації;
- припустимих темпів збільшення економічного потенціалу організації;

- збільшення прибутку та зменшення витрат;

НУВБІП УКРАЇНИ

- задоволення рентабельності діяльності організації і т. д.

Порядок управління фінансовими ресурсами підприємства є однією із елементів фінансової системи підприємства. І. О. Бланк зазначає, що система

НУВБІП УКРАЇНИ

фінансового управління являє собою певний порядок основних складових, які регулюють процес виробництва та реалізації управлінських рішень у сфері фінансової діяльності підприємства. Також І. О. Бланк аналізує його сукупністю фінансового забезпечення та регулювання, управління фінансовими потоками а ресурсами, а також системи певних конкретних прийомів та методів для здійснення менеджменту фінансовою діяльністю підприємства [19].

НУВБІП УКРАЇНИ

Ми вважаємо, що у загальному розумінні менеджмент фінансових ресурсів визначається не тільки процесом розподілу та використання фінансових ресурсів, а також і діяльністю, яка пов'язана із впливом на створення фінансових ресурсів та менеджментом грошових потоків підприємства.

НУВБІП УКРАЇНИ

У ринкових умовах економіки діяльність із управління є однією із найвагоміших критеріїв функціонування та розвитку підприємства (рис. 1.1).

Управлінська діяльність постійно вдосконалюється відповідно об'єктивним вимогам виробництва та реалізації, зростанням ролі споживача у створенні економічних та технічних, а також інших параметрів продукції та ускладненням господарських зв'язків.

НУВБІП УКРАЇНИ

Менеджмент фінансових ресурсів підприємства виступає одним із основних факторів організації виробничої та господарської діяльності підприємства, а також одним із основних чинників забезпечення потужності для фінансово-господарської діяльності підприємства в теперішньому часі,

діяльність, яку спрямовано для оптимізації фінансової системи підприємства, забезпечення впорядкування фінансових операцій та їх координування, а також точне «балансування» [20].

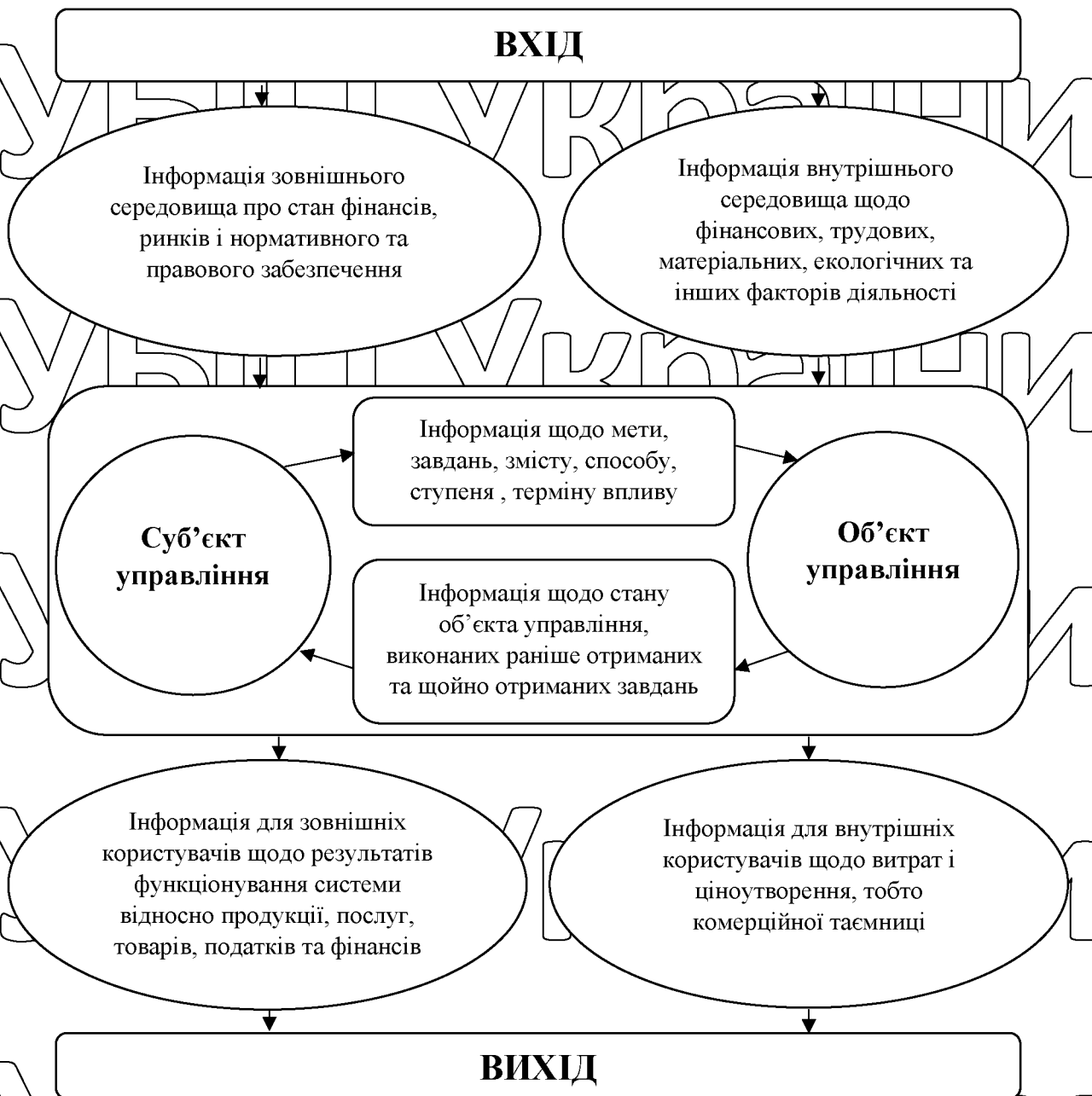

Рис. 1.1. Схема управлінських зв'язків в економічній системі управління

Відповідно до своєї суті менеджмент фінансових ресурсів підприємства в умовах швидкої зміни зовнішнього середовища прогнозує прийняття управлінських рішень. Відповідно до цього сама наука менеджменту

фінансових ресурсів має дозволяти вдосконалення процесу навчання відповідно шляхом створення методів та прийомів запровадження управлінських рішень на умовах існування зовнішніх суперечностей.

Головним завданням відносно менеджменту фінансових ресурсів постає знаходження форм, джерел та обсягів залучення фінансових ресурсів для подальшого здійснення господарської діяльності підприємства. Відповідно їх формування відбувається відносно різних джерел, таких як власний капітал підприємства, залучені та запозичені фінансові ресурси.

Система управління фінансовими ресурсами має відбуватися у рамках певного механізму. Його можна розглядати як:

- сукупність певних методів, форм та прийомів здійснення управління фінансовими ресурсами та грошовим оборотом;
- сегмент загального механізму управління підприємством, що формується з двох частин, тобто з об'єкта та суб'єкта управління [21].

Під час дослідження механізму управління у більшості випадків застосовується системний підхід. Частина вчених розробила способи дослідження та формування об'єктів механізму різних класів та типів [22].

Саме тому системний підхід щодо управління фінансовими ресурсами передбачає як розгляд та аналіз наявного становища управління фінансовими ресурсами, так і створення дієвого механізму управління для досягнення певної мети, яка стоїть перед діяльністю підприємства. Окрім вище сказаного системний підхід також має враховувати ситуаційну складову.

Системний підхід є розвитком певних методів опису, пізнання і дослідження значення управління фінансовими ресурсами. А його використання в матеріальних дослідженнях стало одним із особливих факторів теперішньої економічної науки, що водночас дозволяє вивчати будь-який економічний об'єкт як певний механізм. А системні методи вчених досліджень у свою чергу дозволяють озброїти керуючих, які у свою чергу займаються рішенням питань щодо управління фінансовими ресурсами та

необхідним функціоналом для того, щоб побудувати ефективну систему, яка буде відповідати сучасному ступеню фінансової безпеки господарюючих суб'єктів [23].

Поняття системного підходу щодо менеджменту фінансових ресурсів залежить від загальної мети розвитку підприємства, яка означає здійснення великого обсягу аналітичної роботи та за підсумками якої оцінюють:

- становище, структуру, склад та напрями використання фінансових ресурсів;
- фінансовий стан підприємства;
- необхідність ресурсів та джерел їх залучення тощо.

Вирішувати ці питання слід починати із оцінки фінансово-економічного стану діяльності підприємства шляхом відповідних показників. А потім, на основі досягнених аналітичних заключень створюються багатоваріантні моделі системи менеджменту фінансових ресурсів.

Отримати оптимальний варіант формування та використання фінансових ресурсів, врахувавши наявні та потенційні фінансові шанси, означає використати системний та аналітичний підхід щодо менеджменту фінансових ресурсів. Даний підхід спеціалізується на доцільності управлінського рішення і визначається ситуацією, що буде створена під впливом чинників зовнішнього та внутрішнього середовища. А практичне вирішення проблеми передбачає перехід від аналітичних підходів до пошуку кращого вибору дій в галузі тактичного та стратегічного планування.

Певний підхід щодо менеджменту фінансових ресурсів як до процесу розкриває його динамічну сторону, яка виглядає як послідовність операцій, які зумовлені функціями управління, такими як планування, прогнозування, аналіз, контроль тощо. Шеремет А. Д. запропонував власний процесний підхід щодо поняття функцій управління, які включають збори інформації та її аналіз для управління та прийняття рішення. А прийняття рішення перш за все передбачає планування та прогнозування, а також регулювання, тобто оперативне управління, та контроль, тобто ревізія та аудит [24].

Менеджмент фінансових ресурсів являє собою певний механізм методів, інструментів та форм розробки й реалізації управлінських рішень, які тісно пов'язані з процесами створення, розподілу та використання фінансових ресурсів і як результат досягнення стійкості фінансового становища, а також результативної діяльності підприємства [25].

Бланк І. О. пропонує розглядати управління фінансовими ресурсами підприємства, яке має за мету забезпечити його діяльність достатнім обсягом фінансових ресурсів на певний проміжок часу та відповідно до певних напрямів розвитку; організацію створення потрібного рівня та практичного використання фінансових ресурсів; максимізувати прибуток і забезпечити зростання ринкової вартості підприємства [26].

Механізм управління фінансовими ресурсами базується на трьох таких рівнях: стратегічному, тактичному та оперативному. Коваленко Л. О. виділяє те, що фінансові ресурси на стратегічному рівні управління мають перевагу над матеріальними та трудовими видами ресурсів [27]. А це означає, що рівень стратегічного управління фінансовими ресурсами має на меті вибір і пояснення політики залучення та дієвого розміщення фінансових ресурсів підприємства. Головним на стратегічному рівні управління постає: обґрунтування та вибір джерел формування; знаходження основної потреби у фінансових ресурсах; розроблення за напрямом діяльності фінансового плану та бюджету фінансових ресурсів.

До завдань управління фінансовими ресурсами підприємства наукова література зазвичай відносить:

- продуктивне використання наявних ресурсів;
- приєднання необхідного обсягу ресурсів на найбільш вигідних умовах [28].

Ми вважаємо, що представлені завдання є дещо звуженими і відповідно до поставлених цілей функціонування механізму їх необхідно розглядати на тактичному, оперативному та стратегічному рівні.

Фінансові ресурси у загальній будові функціонування механізму управління фінансами вважаються одним із основних елементів керованого механізму, тобто об'єкта менеджменту, до якого також відносять фінансові відносини та джерела фінансових ресурсів [29]. Відповідно, об'єктом управління виступає сукупність фінансових ресурсів, яка розміщується у розпорядженні сільськогосподарського підприємства. А до основних частин об'єкту управління варто відносити власні, залучені та запозичені джерела ресурсів.

До суб'єктів управління зазвичай відносять персонал фінансових підрозділів підприємства, що впливають на об'єкт управління. А їх діяльність відповідно включає збори, обробки, аналізи, систематизації, передачі, збереження інформації, розробки та прийняття управлінських рішень завдяки плануванню та містить аналіз, контроль, організацію, координування та регулювання [30]. Спеціалісти зобов'язані мати як високий професіональний рівень, так і бути здатним швидко пристосовуватися до певних змін умов функціонування навколишнього середовища.

Менеджмент фінансових ресурсів на будь-якому підприємстві відноситься до головних завдань фінансового менеджера, адже їх вартість та структура здебільшого впливають на головні показники фінансової та господарської діяльності підприємства та в цілому на результативність діяльності господарюючого суб'єкта.

Суб'єкт механізму управління постійно відіграє активну роль щодо об'єкта. Завдяки певним функціям суб'єкт примушує процеси, які відбуваються в середині об'єкта, функціонувати та розвиватися залежно від заданої програми. Відповідно за конкретних умов кожен елемент механізму виконує функцію сприйняття та дії [31].

Фінансові ресурси виявляються у грошових потоках підприємства, у його сукупності реалізованих у часі надходжень та виплат коштів, що формуються в процесі господарської діяльності. І. О. Бланк пояснює грошовий потік як головний показник, що визначає обсяг створення власних фінансових

ресурсів за допомогою внутрішніх джерел або, іншими словами ефект вкладення у вигляді грошових коштів, які повертаються інвестору [31].

Прогресивна система управління має включати у себе загальні конкретні принципи управління. До перших відносяться такі основні принципи: цілі; правова захищеність управлінських рішень; оптимізація управління; автоматичне заміщення відсутнього; перший керівник; делегування повноважень; відповідності; одноразове введення інформації; нові задачі; «монтера Мечникова»; підвищення кваліфікації [32].

Поміж конкретних головних принципів управління фінансовими ресурсами підприємства доречно виділити також і принципи економічності; безперервності; ієрархії прийняття рішень; оптимальності джерел; комплексності; фаховості тощо.

Наступним головним етапом механізму управління фінансовими ресурсами підприємства є фінансове планування, відповідно до якого за рівнями ієрархії відбувається вибір методів та засобів досягнення поставлених цілей. Управління фінансовими ресурсами – це досить складний та багатоелементний процес, що прийнято поділяти на декілька етапів.

- По-перше, визначаються і встановлюються проблеми.
- По-друге, збираються та обробляються дані відповідно до поставленої проблеми.
- По-третє, аналізується отримана інформація.
- По-четверте, приймаються управлінські рішення на основі проведеного аналізу.
- По-п'яте, реалізуються прийняті рішення.
- По-шосте, оцінюються результати реалізації рішень.

Відповідно, така послідовність етапів дій дає можливість одержати найбільш оптимальний аргументований результат. Кожна дія може бути зведена до конкретики в залежності від поставленої проблеми. У великій більшості випадків успіх при розв'язанні поставленої задачі залежить перш за

все від правильності та вміло вибраних методах і прийомах підготовки управлінських рішень [33].

Результативне управління фінансовими ресурсами відбувається в межах фінансового механізму. Зазвичай у структуру фінансової системи входять п'ять взаємопов'язаних елементів, таких як фінансові методи та важелі, а також нормативне, правове та інформаційне забезпечення [33].

Фінансовий метод визначається як важіль впливу фінансових відносин на господарюючий суб'єкт, який діє у напрямку управління рухом фінансових ресурсів. А до самих фінансових методів слід відносити страхування, кредитування, прогнозування, планування, оподаткування тощо [34].

Фінансовий важіль – це маневр дії фінансового методу. До фінансових важелів належать доходи, прибуток, амортизаційні відрахування, орендна плата, пайові внески, фонди цільового використання, процентні ставки за позиками, облігаціями та депозитами, дивіденди, портфельні інвестиції, фінансові санкції тощо [34].

Нормативне забезпечення функціонування фінансової системи створюють норми та нормативи, тарифні ставки, роз'яснення, інструкції та методичні вказівки тощо. Правове забезпечення функціонування фінансової системи містить накази, постанови, законодавчі акти, а також інші правові документи органів управління.

Інформаційне забезпечення функціонування фінансової системи формується за допомогою різного роду фінансової, економічної, комерційної та іншої інформації. В залежності від стрімкого збільшення обсягів внутрішньої та зовнішньої інформації, зменшення строків її обробки та доступу з урахуванням технічних можливостей підприємства інформаційне забезпечення варто розглядати і поєнювати як «інформаційно-технічне забезпечення».

Окрім того, ми вважаємо, що до переліку складових фінансової системи варто включити організаційно-управлінське забезпечення, що прогнозує побудову практичної фінансової форми управління підприємством та

оптимальний керівний склад, що має здатність виконувати керівні дії у межах зазначених повноважень.

1.3. Методичні підходи до оцінки ефективності управління фінансовими ресурсами підприємства

Фінансова стійкість, платоспроможність та ліквідність є основними складовими елементами оцінки ефективності управління фінансовими ресурсами підприємства.

Фінансова стійкість підприємства означає забезпечення запасами та витратами джерел коштів для їх створення. Під фінансовою стійкістю розуміють надійно гарантовану платоспроможність, рівновагу між власними та залученими засобами, довіру кредиторів та інвесторів і рівень залежності

від них, незалежність від непередбачуваностей партнерів і ринкової кон'юнктури, наявність певної величини прибутку, яка б забезпечила самофінансування [35].

Головними елементами, які характеризують фінансову стійкість підприємства є фінансова структура капіталу та політика фінансування деяких окремих складових активів.

Виділяють такі різновиди фінансової стійкості підприємства:

- Абсолютна стійкість (дуже рідко зустрічається) – це випадок, коли усі витрати та запаси підприємства повністю забезпечуються його власними оборотними коштами.
- Нормальна стійкість – це випадок, коли сума довгострокових позикових джерел та власних оборотних коштів забезпечує запаси і витрати підприємства.
- Нестійке або передкризове фінансове становище – випадок, коли за допомогою довгострокових позикових джерел, власних

оборотних коштів та короткострокових позик та кредитів забезпечуються запаси і витрати підприємства.

Кризове фінансове становище – випадок, коли підприємство знаходиться на межі банкрутства, тобто запаси і витрати підприємства не забезпечуються їх джерелами формування [36].

Від результативного вибору джерел фінансування залежить стійкість фінансового становища підприємства та обчислюється як співвідношення власних та позикових коштів та визначається оптимальною структурою активів. Для цього розраховуються відносні показники фінансової стійкості підприємства (Додаток А.1).

Для розрахунку кредитоспроможності здійснюють оцінку показників платоспроможності та ліквідності підприємства. Ці поняття є дуже схожими.

Ліквідність підприємства являє собою певну здатність підприємства до розрахунку перед контрагентами щодо своїх поточних зобов'язань за допомогою перетворення активів на гроші. Ліквідність підприємства означає, що підприємство має грошові кошти для безвідкладного виконання фінансових зобов'язань даного періоду.

Платоспроможність підприємства говорить про те, що підприємство має грошові кошти протягом достатнього періоду часу для своєчасного виконання фінансових зобов'язань. Це дає можливість підприємству грошовими ресурсами, які має підприємство, завчасно погасити свої строкові зобов'язання. При вивченні поточної платоспроможності зрівнюються суми платіжних засобів із строковими зобов'язаннями підприємства [37]. Для їх

оцінки використовують показники, зазначені в Додатку А. 2.

Отже, результативність фінансування діяльності підприємства можна оцінити завдяки абсолютним показникам фінансової стійкості, платоспроможності та ліквідності. Базою для взяття інформації задля

визначення результативності фінансування підприємства виступає баланс підприємства. Підприємство, що здійснює свою діяльність в умовах ринкової економіки не обмежується здійсненням своєї діяльності, а навпаки має певні

додаткові перспективи і до них відносять операції із цінними паперами власності. Оцінювання результативності фінансування проводиться відносно до показників стійкості фінансового становища, платоспроможності та ліквідності. Так само для проведення оцінки результативності використання фінансових ресурсів підприємства використовують показники динаміки складу та структури підприємства, його ділової активності та руху і результативності використання основних засобів.

Ділова активність підприємства являє собою комплексну особливість, що здійснює різні сторони діяльності підприємства та визначається певними такими елементами, як місцем підприємства на ринку, його репутація, конкурентоспроможність та інвестиційно-інноваційна діяльність [38].

Ділова активність підприємства показує рівень результативності використання фінансових ресурсів, трудових, матеріальних та інших і також розкриває якість управління підприємства та можливий потенційний розвиток підприємства [39].

Протягом останніх років сформувався один єдиний методологічний підхід щодо оцінювання ділової активності відносно якісної особливості ділового циклу, який проявляється різною мірою залучення та результативності використання ресурсів, а також і у динаміці обсягу діяльності. Становище ринку є у свою чергу барометром стану підприємства та знаходиться шляхом розширення або звуження сфери ділової активності.

Під розширенням ділової активності слід розуміти ріст виробництва та заключення нових контрактів, а також збільшення споживчого попиту. У такому результаті відбувається зростання місткості ринку, обсягів послуг та товарів.

Отже, ділова активність характеризується певною динамікою показників результативності виробничої та господарської діяльності загалом. Позитивна тенденція цих показників сприяє зміцненню фінансового становища підприємства.

«Золоте правило» економіки підприємства базується на додержання умов, за яких темпи збільшення прибутку підприємства завжди повинні перевищувати темпи збільшення обсягів продажу, а останні мають бути більшими за темпи збільшення активів, тобто майна.

Таке співвідношення можна зобразити такою формулою: $T_{п} > T_{рп} > T_{а} > 100\%$, де $T_{п}$, $T_{а}$, $T_{рп}$ – темпи збільшення прибутків, активів, а також обсягів реалізації продукції.

Так як основні засоби займають вагомую частину активів підприємства, актуальним наразі є аналіз руху їх показників, а саме витрати на придбання нового устаткування та ефективність їх використання, тобто чи в аналізованому періоді були необхідними понесені затрати та чи варто їх проводити у майбутньому. Розрахунок даних показників та їх характеристика зображено в Додатку А. 3.

Наявність нових основних засобів та їх заміна не може бути кінцевим підтвердженням того, що вони є результативним способом використання фінансових ресурсів підприємства. Тому для цього варто оцінювати і їх віддачу за допомогою показників у Додатку А. 4.

Власне попри уже зазначених показників, обчислюють також і рентабельність за активами та пасивами. Ці показники зображено у Додатку А. 5 і вони дозволяють збагнути, яку вигоду завдає підприємству певний склад способів використання фінансових ресурсів підприємства.

Дані Додатка А. 6 показують рентабельність джерел формування та швидкість окупності фінансових ресурсів.

Рентабельність власного капіталу відображається у відсотках та показує як ефективно використовується власний капітал підприємства. Така форма рентабельності створюється під дією двох факторів – прямого (чистий прибуток) та оберненого (власний капітал) впливу. Тому, збільшення рентабельності власного капіталу як досить позитивного моменту діяльності підприємства можна досягнути завдяки перевищенню темпу приросту чистого

прибутку над власним доходом відповідно за умови рівності їх абсолютних значень 1% приросту [40].

Рентабельність запозиченого капіталу показує здатність підприємства створювати необхідний прибуток у процесі господарського використання запозиченого капіталу та визначається шляхом співвідношення чистого прибутку до середньої величини запозиченого капіталу.

Рентабельність запозиченого капіталу пояснюється здатністю підприємства формувати потрібний розмір прибутку в процесі господарського використання запозиченого капіталу. Даний показник розраховується як співвідношення чистого прибутку до середньої величини запозиченого капіталу.

Отже, для проведення аналізу результативності менеджменту фінансових ресурсів підприємства обчислюють дві групи показників, які пов'язані відповідно з активами та пасивами підприємства, перш за все з динамікою складу, структури та напрямів використання фінансових ресурсів.

А також для відтворення становища фінансової бази підприємства застосовують певні спеціальні показники, такі як абсолютна та відносна фінансова стійкість, платоспроможність та ліквідність, ділова активність, рух та результативність використання основних засобів та також рентабельність активів та пасивів підприємства.

Відповідно до проведених досліджень у розділі 1, можна зробити певні висновки:

- 1) Фінансові ресурси є тією необхідною складовою функціонування фінансів, їх матеріальним проявом, яка може приймати грошову форму, яка дозволяє виділяти їх із достатньо великої кількості інших економічних груп. Фінансова система України об'єднує та зосереджує у собі як фінансові ресурси держави, так і підприємств. У свою чергу фінансові ресурси підприємства дозволяють функціонувати економіці на мікрорівні, проводити ефективну діяльність підприємства,

забезпечувати йому необхідний розвиток, а також задовольняти потреби працюючих.

2) В науковій літературі наразі немає єдиного підходу до визначення сутності фінансових ресурсів та їх класифікації, яка значно впливає на знаходження їх ролі та складу, призначення, методів впливу на результативність господарювання. Фінансові ресурси підприємства є частиною грошових коштів підприємства, які в свою чергу створюються у процесі розподілу та перерозподілу національного багатства, національного доходу та ВВП, а також накопичуються за допомогою власних, залучених та запозичених коштів та знаходяться у розпорядженні суб'єкта господарювання та вважаються необхідними для здійснення ним фінансових зобов'язань та витрат відповідно для забезпечення процесу розширеного реконструювання, а також задля отримання прибутку від проведення виробничої та господарської діяльності.

3) Менеджмент фінансових ресурсів визначається як складова частина управління фінансами, а також розглядається як функція фінансового менеджменту. Загальна структура функціонування механізму менеджменту фінансів господарюючих суб'єктів трактує фінансові ресурси як один із складових критеріїв керованої системи, іншими словами як об'єкт менеджменту, до якого входять фінансові відносини та джерела фінансових ресурсів. Об'єкт менеджменту є сукупністю фінансових ресурсів, які є у розпорядженні суб'єкта господарювання. До складових частин об'єкта менеджменту варто відносити власні, тобто внутрішні та запозичені, тобто зовнішні джерела ресурсів.

4) Для проведення аналізу результативності фінансових ресурсів підприємства розраховують дві групи показників, які пов'язані відповідно з активами та пасивами підприємства, перш за все з динамікою складу, структури та напрямів використання фінансових

ресурсів та спеціальних показників: абсолютної або відносної фінансової стійкості, платоспроможності, ліквідності, ділової активності, рентабельності активів та пасивів, а також рух та ефективність використання основних засобів підприємства.

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ ТОВ «СИНГЕНТА»

2.1. Фінансово – економічна характеристика ТОВ «Сингента»

ТОВ «Сингента» – це товариство з обмеженою відповідальністю, яке було створено у 1999 році та є юридичною особою відносно до законодавства України. Підприємство зареєстроване за такою адресою: 03022 Україна, м. Київ, вул. Козацька 120/4. Основна діяльність даної компанії базується на імпорті та подальшому перепродажі засобів захисту рослин, а також насіння для сівби унікальних технологій групи Syngenta, на внутрішньому ринку України, які призначені для сільськогосподарських виробників, а також виробництво такого насіння і в Україні.

До засобів захисту рослин входять гербіциди, фунгіциди, протруйники насіння та інсектициди, які використовуються для контролю хвороб рослин, комах та бур'янів, і їх застосування є вагомим задля збільшення врожаїв та якості продуктів харчування. Щодо насіння, то дане підприємство розповсюджує насіння приватного застосування у розділі насіння овочів та польових культур, таких як кукурудза, соняшник і зернові.

ТОВ «Сингента» – це дочірнє підприємство компанії «Syngenta Crop Protection AG» (Швейцарія), яка належить до групи компаній Syngenta на чолі із «Syngenta AG» (Швейцарія). Саме тому підприємство економічно залежне від саме такої групи компаній. На сьогодні власником групи Syngenta вважається державне підприємство Народної Республіки Китай «China National Chemical Corporation». Найближчою спорідненою материнською компанією є «Syngenta AG» і яка має публічну фінансову звітність.

Від початку заснування підприємство досягло великих успіхів і на теперішній час один із лідерів світового агробізнесу, та оцінюється в понад 60 мільярдів доларів. Портфоліо ТОВ «Сингента» представляє собою понад 80 засобів захисту рослин, значну кількість сортів насіння овочевих та польових культур та гібридів. Українське відділення підприємства нараховує понад 300

фахівців поміж яких велика кількість кандидатів сільськогосподарських наук. Мета компанії в Україні полягає у партнерстві для українських аграріїв та пропозиції комплексних рішень, яким надають перевагу міжнародні та українські компанії. «Сингента» виокремлюється високоякісною продукцією, а також інтегрованим підходом щодо з'ясування поставлених завдань і застосування переваг сільського господарства України.

Компанія пишається своєю історією, що привела її на позицію світового лідера. Назва підприємства Syngenta походить від двох слів: «syn» із грецької, що означає синтез, синергія, поєднання зусиль та «genta», що із латинської перекладається як те, що має відношення до людей. Отже назва підприємства «Сингента» прямо значить «єднання людей». Нехай у теперішньому вигляді компанія хоч і розпочала свою діяльність тільки у 2000 році, проте засновано її ще на давній виробничій традиції, що має понад 250 років.

ТОВ «Сингента» є провідною агрохімічною компанією, що намагається збільшити рівень продовольчої безпеки у світі, що у свою чергу надасть можливість мільйонам виробників сільськогосподарської продукції використовувати наявні ресурси. Дякуючи прогресивним науковим знанням та модернізованим рішенням 28 тисяч фахівців у понад 90 країнах світу працюють над однією метою щодо вдосконалення сучасних підходів для вирощування рослин. Підприємство рішуче відносно своїх намірів щодо збереження родючості землі від деградації, а також сприяє збільшенню біорозмаїття та відродженню сільських громад.

Компанія є світовим лідером у виробництві засобів захисту рослин і насіння, і не тільки це вона може пропонувати агровиробникам, а ще й весь цикл роботи із насінням, що включає в себе селекцію, виробництво, підготовку та продаж насіння. ТОВ «Сингента» рекомендує готові антирезистентні програми та системи захисту для різноманітних культур, розробляє і вводить у виробництво безкомпромісно зовсім нове сільськогосподарське обладнання. Втілення більшості вдалих проектів підприємства було б неможливим без завчасного здійснення польових досліджень. Відразу постає питання: навіщо

проводити ці дослідження, якщо науковці уже давно все підрахували, але чи отримані у лабораторіях значення завжди свідчать про успіх? Відповісти на це питання не складно, адже на жаль, ні одна найсучасніша лабораторія не здатна до відтворення процесів, що відбуваються у біосфері та поруч із культурною рослиною протягом усього її життєвого циклу. Беручи до уваги вагомість цієї точки зору, компанія створює підрозділ біологічних досліджень (Research and Development), що на сьогодні є одним із головних робочих інструментів підприємства. Дослідження та випробування цього підрозділу відбуваються безумовно тільки у польових умовах, що є потужною основою та головним для авторитету компанії. Адже достовірність отриманих даних у результаті польових досліджень, сприяє кращому розумінні компанії, а також допомагає певною мірою оцінити перспективність та потенціал майбутніх проектів [41].

Фінансовими результатами від діяльності будь якого підприємства є його прибуток чи збиток. Зростання прибутку означає збільшення фінансових ресурсів та збільшення фінансових результатів, а їх зменшення навпаки, що в остаточному результаті призводить до збитку [42].

Прибуток є найважливішим якісним показником результативної діяльності підприємства та в умовах ринкових відносин є формою додаткового продукту [43].

В умовах товарно-грошових відносин саме прибуток є головним в економічному розвитку підприємства та дозволяє забезпечувати його життєдіяльність. Прибуток являється головним джерелом фінансування діяльності підприємства та однією із основних баз для створення доходів місцевого та державного бюджетів [44].

Фінансування діяльності ТОВ «Сингента» відбувається за рахунок власних коштів.

Джерелом формування фінансових ресурсів виступають доходи від діяльності ТОВ «Сингента».

Обсяг робочого капіталу забезпечує поточні виробничі потреби товариства.

Статистика ТОВ «Сингента»:

✓ щодня компанія витрачає понад 2000 тис. дол. на розробку нової продукції та нових технологій;

✓ 80% пива GUINNESS виготовляється з додаванням ячменю компанії ТОВ «Сингента»;

✓ з насіння ТОВ «Сингента» виготовляється кожна 3-тя пляшка олії у світі;

✓ 20 % європейського пива виготовляється з ячменю компанії;

✓ 4 400 000 тонн бавовни вирощується із застосуванням засобів захисту рослин ТОВ «Сингента», а це 20 мільярдів футболок та 3,6 мільярдів пар джинсів;

✓ 70% шотландського віскі виготовляється з ячменю ТОВ «Сингента»;

✓ 40% продуктів у світі вирощується з використанням засобів захисту рослин компанії ТОВ «Сингента».

Відповідно до звіту про фінансові результати та балансу проведемо аналіз фінансового результату підприємства за 2018 – 2020 рр (табл. 2.1.).

Таблиця 2.1.

Аналіз фінансового результату підприємства

Показник	2018 рік	2019 рік	2020 рік	Абсолютні зміни 2020-2018 (+/-)	Відхилення 2018/2020 рр., %
Валовий прибуток (збиток)	1669284	1497717	1544613	-124671	92,53
Прибуток (збиток) від операційної діяльності	718445	218970	77720	-640725	10,82
Прибуток (збиток) від звичайної діяльності до оподаткування	586497	46855	82875	-503622	14,13
Чистий прибуток (збиток)	487746	38348	67759	-419987	13,89

Аналіз фінансових результатів підприємства свідчить, що валовий прибуток зменшився на 124671 тис. грн. або на 7,47%, що пов'язано із значним зменшенням чистого доходу від реалізації та собівартості реалізованої продукції. Фінансовий результат від операційної діяльності та від звичайної діяльності до оподаткування зменшилися відповідно на 640725 тис. грн. або на 89,13% та 503622 тис. грн. або на 85,87% і в 2020 році склали 77720 тис. грн та 82875 тис. грн. відповідно. Варто відмітити, що також суттєво зменшився чистий прибуток протягом досліджуваного періоду на 419987 тис. грн. та на 86,11% і в 2020 році склав 67759 тис. грн, потрібно відмітити, що для підприємства це є негативною тенденцією (табл. 2.1 та рис. 2.1).

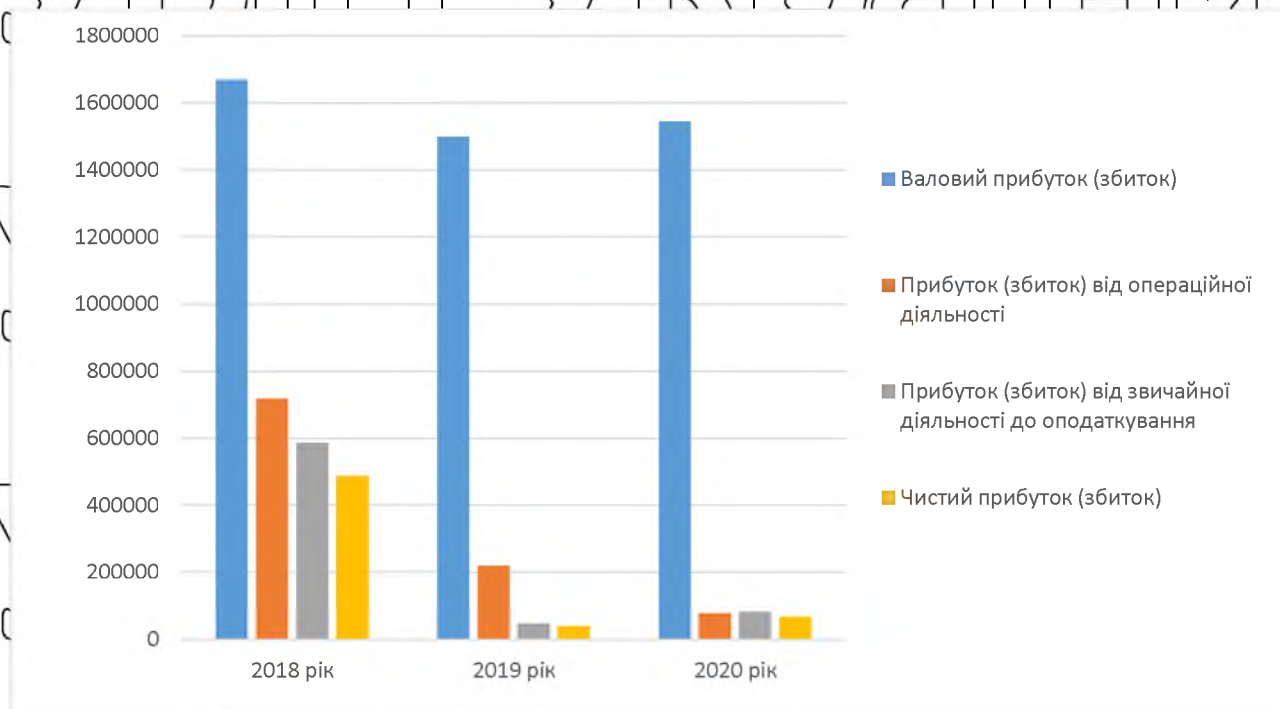

Рис.2.1 Динаміка фінансових результатів діяльності підприємства

Syngenta AG є транснаціональною корпорацією, яка займається виробництвом і продажем продукції для аграрної галузі: пестицидів та насіння рослин. Також компанія є лідером серед виробництва засобів захисту рослин і займає третє місце на світовому ринку високоякісного насіння.

Виділяють такі показники майнового стану підприємства:

- Коefіцієнт зносу основних засобів, який характеризує рівень та стан зносу основних засобів і обчислюється діленням суми основних засобів на їх первісну первісну вартість (нормативне значення $K_3 < 0,5$).

- Коefіцієнт оновлення основних засобів, який дозволяє побачити, яку частину займають нові основні засоби від кількості наявних на кінець звітного періоду. Обчислюється діленням первісної вартості основних засобів, що надійшла за звітний період на первісну вартість основних засобів, які є на кінець звітного періоду (нормативне значення $K_0 > 0,1$)

- Коefіцієнт вибуття основних засобів, за його допомогою можна побачити, яка частина основних засобів вибула за звітний період.

Обчислюється діленням первісної вартості основних засобів, які вибули за звітний період, на первісну вартість основних засобів, які є на початку звітного періоду (нормативне значення $K_в > 0,1$) [45].

Відповідно до балансу проведемо аналіз майнового стану підприємства за 2018 – 2020 роки (таблиця 2.2.).

Таблиця 2.2.

Аналіз майнового стану підприємства

Показник	2018 рік	2019 рік	2020 рік	Абсолютні зміни 2020-2018 (+/-)	Відхилення 2018/2020 pp., %
Коefіцієнт зносу основних засобів	0,31	0,34	0,42	0,11	135,48
Коefіцієнт оновлення основних засобів	0,22	0,27	0,19	-0,03	86,36
Коefіцієнт вибуття основних засобів	0,39	0,47	0,52	0,13	133,33

Згідно з даними таблиці 2.2, спостерігаємо збільшення коефіцієнта зносу на 0,11 або на 35,48 % основних засобів і це є не дуже добрим для підприємства адже у свою чергу цей показник характеризує покращення стану матеріально-технічної бази підприємства. Коефіцієнт оновлення основних засобів зменшився на 0,03 або на 13,64% і це може свідчити про зменшення обсягу експлуатації основних засобів або може передбачати заміну лінійних основних засобів менш ефективними. Коефіцієнт вибуття основних засобів протягом аналізованого періоду збільшився на 0,13 або на 33,33 %, але він є більшим за коефіцієнт оновлення і це вказує на те, що частка вибутих основних засобів перевищує частку, яка оновилася.

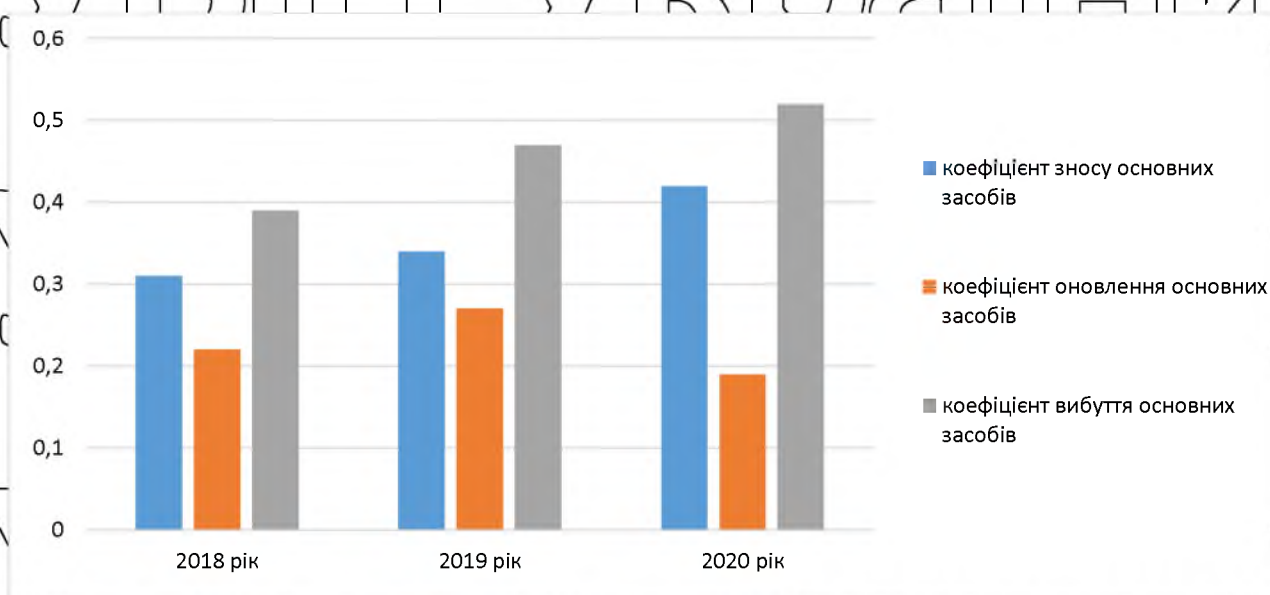

Рис. 2.2 Динаміка показників майнового стану підприємства

Проведення аналізу та оцінки головних фінансово-економічних показників діяльності підприємства завжди здійснюється за такими показниками:

- ❖ Виручка від реалізації продукції, робіт, послуг або іншими словами чистий дохід визначається як віднімання відповідних злишок, зборів, податків тощо із виручки від реалізації або доходу.

❖ Собівартість реалізованої продукції, робіт, товарів чи послуг. Показує собівартість реалізованої продукції або виробничу собівартість реалізованих послуг, товарів чи продукції.

❖ Збиток або іншими словами валовий прибуток, який розраховується як різниця між виручкою від реалізації товарів, робіт, продукції чи послуг та собівартістю товарів, робіт, продукції чи послуг.

❖ Фінансовий результат від операційної діяльності обчислюється сумою збитку або валового прибутку, витрат на збут, адміністративних витрат, інших операційних витрат та іншого операційного доходу.

❖ Фінансовий результат до оподаткування від звичайної діяльності обчислюється сумою збитку або прибутку від основної діяльності, фінансових та інших збитків або прибутків, фінансових доходів та інших прибутків чи доходів.

❖ Збиток або чистий прибуток розраховується сумою збитку чи прибутку від звичайної діяльності, а також надзвичайного збитку, прибутку та податків із надзвичайного прибутку.

❖ Власний капітал, який є часткою в активах підприємства та зберігається після вирахування усіх його зобов'язань.

❖ Залучений капітал, який виступає як зобов'язання підприємства та включає в себе довгострокові та поточні зобов'язання, доходи майбутніх періодів, а також забезпечення наступних платежів та витрат.

❖ Необоротні активи, які є усіма активами, що є не оборотними.

❖ Оборотні активи виступають грошовими коштами та їх еквівалентами, що не є обмеженими у використанні, а також інші активи, які призначено задля реалізації або споживання протягом року з дати балансу чи протягом операційного циклу [46]

Відповідно до звіту про фінансові результати та балансу здійснено аналіз основних показників діяльності підприємства за 2018 – 2020 роки (табл. 2.3.).

Таблиця 2.3.

Показники	2018 рік	2019 рік	2020 рік	Відхилення 2018/2020 рр.	
				+, -	%
Чистий дохід від реалізації	9960961	8467366	9960593	-368	99,996
Собівартість реалізованої продукції	8291677	6969649	8415980	124303	101,5
Валовий прибуток	1669284	1497717	1544613	-124671	92,53
Фінансовий результат від операційної діяльності	718445	218970	77720	-640725	10,82
Фінансовий результат від звичайної діяльності до оподаткування	586497	46855	82875	-503622	14,13
Чистий прибуток	487746	38348	67759	-419987	13,89
Власний капітал	4523975	4562323	4630082	106107	102,35
Залучений капітал	-	48534	29241	-	-
Необоротні активи	423035	552040	701619	278584	165,85
Оборотні активи	7798520	5037706	6898122	-1905398	88,39

Отже, зробивши аналіз основних показників діяльності підприємства (табл. 2.3.) можна зробити висновок, що протягом досліджуваного періоду відбулося зменшення чистого доходу від реалізації продукції з 9960961 тис. грн у 2018 році до 9960593 тис. грн у 2020 році. Також при цьому прослідковується збільшення собівартості реалізованої продукції на 124303 тис. грн. на 1,5 % і в 2020 році зазначений показник склав 8415980 тис. грн. Таке збільшення собівартості можна пов'язати із ростом цін на паливо енергетичні ресурси і збільшенням витрат на оплату праці.

Привертає увагу значне зменшення кількості залученого капіталу, адже він зменшився на 19293 тис. грн. або на 39,75 % з 48534 тис. грн. у 2019 році до 29241 тис. грн. у 2020 році, для підприємства це є позитивним адже власний капітал є фінансовою основою для функціонування підприємства, але з іншого боку залучений капітал забезпечує ефективніше використання власного капіталу, прискорює створення різних цільових фінансових фондів і в свою

чергу збільшує ринкову вартість підприємства та значно розширює обсяги господарської діяльності підприємства. Збільшення необоротних активів на 278584 тис. грн. та на 65,85 % відповідно, свідчить про розширення діяльності підприємства.

2.2. Структура та динаміка фінансових ресурсів підприємства

ТОВ «Сингента» є однією із досвідчених компаній у світі, у якій працює більше ніж 25 000 фахівців у понад 90 країнах для отримання однієї мети, яка полягає у розкритті потенціалу рослини. Дякуючи глобальним дослідженням та заборгованостям перед клієнтами, які допомагають примножувати урожайність сільськогосподарських культур, охороняти навколишнє середовище, а також покращувати якість життя та здоров'я.

Основна мета «Сингенти» в Україні полягає у пропозиції комплексних рішень, які забезпечують потреби українських аграріїв, а також партнерство, якому надають перевагу як українські так і міжнародні дереробні компанії.

Дану компанія вирізняється гнучкістю, високоякісною продукцією та інтегральним підходом до уладнання проблем, а також використання переваг сільського господарства України. Кожного року підприємство інвестує у наукові дослідження мільйони доларів.

На підставі звіту про фінансові результати та балансу проведемо аналіз обсягу структури і динаміки майна за 2018-2020 рік (Табл. 2.4).

Провівши аналіз обсягу структури і динаміки майна (табл. 2.4.) можна сказати, що вартість всього майна протягом аналізованого періоду зменшилася на 7,6%, або на 626814 тис. грн і в 2020 р. склала 7594741 тис. грн. Необхідно зазначити, що найбільше зросла вартість необоротних активів майже в 2 рази або на 278584 тис. грн., але в структурі їх частка є незначною лише 9,24% у 2020р., проте прослідковується їх збільшення 4,09% в порівнянні з 2018р. Значне збільшення вартості необоротних активів пояснюється головним

чином за рахунок зростання вартості основних засобів. Так, за час досліджуваного періоду їх вартість зросла у 1,4 рази і в 2020 році склала 500115 тис. грн.. Щодо оборотних активів, то в структурі майна в 2020 році вони склали 90,76%. Впродовж досліджуваного періоду їх вартість зменшилася на 11,6% і в 2020 році склала 6893122 тис. грн. Дана динаміка пояснюється зменшенням дебіторської заборгованості на 38719 тис. грн. (на 4% відповідно по структурі) і зменшенням матеріальних оборотних засобів на 240 тис. грн. Необхідно відмітити, що вартість грошових активів зменшилися на 386640 тис. грн або на 67,6%. В структурі їх частка зменшилася більше ніж у 2 рази з 6,96% у 2018 році до 2,44% у 2020 році. Ріст частини необоротних активів вказує на можливе покращення матеріально-технічного устаткування на підприємстві.

Таблиця 2.4.

Аналіз обсягу структури і динаміки майна

Показники	2018		2019		2020		Абсолютне відхилення, тис. грн. (+, -)	Відносне відхилення, %
	тис. грн	% до підсумку	тис. грн	% до підсумку	тис. грн	% до підсумку		
Майно – всього	8221555	100	5589746	100	7594741	100	-626814	92,4
1. Необоротні активи	423035	5,15	552040	9,88	701619	9,24	278584	165,9
1.1. Нематеріальні активи	1019	0,01	2563	0,05	1830	0,02	811	179,6
1.2. Основні засоби	355727	4,33	461857	8,26	500115	6,59	144388	140,6
2. Оборотні активи	7798520	94,85	5037706	90,12	6893122	90,76	-905398	88,4
2.1. Матеріальні оборотні засоби	859	0,01	3993	0,07	619	0,01	-240	72,1
2.2. Дебіторська заборгованість	4498649	54,72	2129611	38,10	4459930	58,72	-38719	99,1
2.3. Грошові активи	572242	6,96	421243	7,54	185602	2,44	-386640	32,4

Дуже важливою частиною аналізу фінансового стану підприємства є аналіз капіталу підприємства. Відповідно до звіту про фінансові результати та

балансу здійснено аналіз динаміки та структури капіталу за 2018-2020 роки (табл. 2.5.).

Таблиця 2.5.

Аналіз структури і динаміки капіталу

Показники	2018		2019		2020		Абсолютне відхилення, тис. грн. (+,-)	Відносне відхилення, %
	тис. грн	% до підсумку	тис. грн	% до підсумку	тис. грн	% до підсумку		
Власний капітал	4523975	100	4562323	100	4630082	100	106107	102,35
Зареєстрований капітал	3540392	78,26	3540392	77,60	3540392	76,46	0	100
Додатковий капітал	33441	0,74	33441	0,73	33441	0,72	0	100
Нерозподілений прибуток	950142	21,00	988490	21,67	1056249	22,81	106107	111,17

Проведений аналіз структури та динаміки капіталу (табл. 2.5.) варто зазначити, що протягом трьох років власний капітал зріс на 106107 тис. грн або на 2,35 % і в 2020 році склав 4630082 тис. грн. Також можна зробити висновок, що протягом досліджуваного періоду найбільш суттєво зріс нерозподілений прибуток на 11,17 % і в 2020 році склав 1056249 тис. грн, у структурі його частка в 2020 році складала 22,81% варто зазначити, що протягом трьох років прослідковується зростання його частки. Дана тенденція свідчить про ефективність господарської діяльності ТОВ «Сингента». Проведені дослідження свідчать про те, що вартість додаткового капіталу є незмінною 33441 тис. грн., але в структурі 2020 року його частка зменшилася на 0,02 % відповідно до 2018 року, частка зареєстрованого капіталу залишається незмінною 3540392 тис. грн і є найбільшою в структурі в 2020р. -76,46%.

Довгострокові фінансові ресурси залучаються задля того, щоб фінансувати основні засоби або інші довгострокові інвестиції, а забезпечення та підтримання процесу виробництва за допомогою сировини та матеріалів

проводиться за рахунок поточної заборгованості відносно різних статей складу та структури [47], які наведено в таблиці 2.6.

Таблиця 2.6.

**Динаміка обсягу і структури поточних зобов'язань ТОВ
«Сингента» за 2018-2020 роки**

Показники	2018		2019		2020		Абсолютне відхилення, тис. грн. (+,-)	Відносне відхилення, %
	тис. грн	% до підсумку	тис. грн	% до підсумку	тис. грн	% до підсумку		
Поточні зобов'язання і забезпечення	3597580	100	978889	100	3935418	100	-7632998	106,43
Короткострокові кредити банків	935945	25,31	-	-	-	-	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:								
довгостроковими зобов'язаннями	-	-	27780	2,84	25787	0,66	-	-
товари, роботи, послуги	118184	12,63	80473	8,22	153099	3,89	34915	129,54
розрахунками з бюджетом	-	-	6	0,001	11461	0,29	-	-
розрахунками з оплати праці	222	0,01	18	0,002	46	0,001	-176	20,72
одержаними авансами	568404	15,37	593741	60,86	1512565	38,43	944161	266,11
із внутрішніх розрахунків	1036840	28,04	93507	9,55	980220	23,64	-106620	89,72
Поточні забезпечення	105309	2,85	98985	10,11	136778	3,48	31469	129,88
Доходи майбутніх періодів	256789	6,94	31061	3,17	84513	2,15	-172276	32,91
Інші поточні зобов'язання	675887	18,28	51318	5,24	80949	2,06	-594938	11,98

У 2019 та 2020 роках на підприємстві відсутні зобов'язання за короткостроковими кредитами банків, однак у 2018 році вони становили 935945 тис. грн. або 25,31% структури усіх поточних зобов'язань та

забезпечень. У 2018 році на підприємстві відсутня поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями, однак у 2019 році вона становила 27780 тис. грн., при цьому зменшується в 2020 році на 1993 тис. грн. або на 7,1%, це може бути зумовлено настанням строку погашення раніше взятих довгострокових зобов'язань.

Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги протягом 2018-2020 років збільшується на 34915 тис. грн або на 29,54%, така тенденція є негативною для підприємства, адже свідчить, що воно не розраховується за надані йому товари, роботи, послуги, але також з іншого боку така ситуація є виправданою з економічної точки зору, адже таке становище є результатом до якого спричиняє нарощення обсягів основної діяльності. Ми вважаємо такий варіант є ефективнішим за взяття кредитів на купівлю сировини та матеріалів.

Зобов'язання з оплати праці в аналізованому періоді протягом 2018-2020 роки скоротилися на 176 тис. грн. або 79,28%. Таке значення суми поточної заборгованості за розрахунками по оплаті праці є також виправданими, однак вона є сформованою не як заборгованість з виплати заробітної плати, а як додаткові кошти на заробітну плату, тобто, яка нараховується на додатково залучений персонал задля забезпечення розширення його діяльності.

Протягом 2019-2020 років обсяги розрахунків з бюджетом зросли на 11455 тис. грн, немає таких зобов'язань у підприємства на 2018 рік, обсяги зобов'язань з одержаних авансів за 2018-2020 роки зросли на 944161 тис. грн. або на 166,11%. Зобов'язання із внутрішніх розрахунків зменшилися на 1066020 тис. грн. або на 10,28%. Поточні забезпечення збільшилися на 31469 тис. грн. або на 29,88 %, доходи майбутніх періодів та інші поточні зобов'язання зменшилися на 172276 тис. грн або 67,09% та на 594938 тис. грн. або 88,02% відповідно.

Далі проаналізуємо склад, структуру та динаміку зміни доходів та витрат ТОВ «Сингента» 2018-2020 роки на основі зазначених даних (таблиця 2.7 і таблиця 2.8)

Аналіз формування доходів ТОВ «Сингента»

Таблиця 2.7

Показники	2018		2019		2020		Абсолютне відхилення, тис. грн. (+,-)	Відносне відхилення, %
	тис. грн	% до підсумку	тис. грн	% до підсумку	тис. грн	% до підсумку		
Чистий дохід від реалізації продукції	9960961	99,19	8467366	97,85	9960593	99,54	-368	99,996
Інші операційні доходи	67963	0,68	161207	1,86	29624	0,3	-38339	43,59
Інші фінансові доходи	13145	0,13	25203	0,29	16288	0,16	3143	123,91
Разом	10042069	100	8653776	100	10006505	100	-35564	99,65

Відповідно до даних таблиці 2.7 за період 2018-2020 роки, можна зробити висновок, що загалом доходи товариства зменшилися за рахунок зменшення інших операційних витрат та незначному зменшенні чистого доходу від реалізації продукції.

У 2020 році значення чистого доходу від реалізації продукції, як бачимо з даних таблиці 2.7 зменшилося на 368 тис. грн. або 0,004% та становить 9960593 тис. грн. Також варто відмітити, що чистий дохід займає найбільш питому вагу в загальній структурі доходів ТОВ «Сингента»: у 2018 році питома вага становила 99,19%, у 2019 році 97,85%, а у 2020 році питома вага чистого доходу 99,54%.

Щодо інших операційних доходів у 2020 році їх значення зменшилося на 38339 тис. грн. тобто на 56,41%. У свою чергу інші фінансові доходи зросли на 3143 тис. грн, тобто на 23,91%.

Отже, провівши аналіз формування доходів ТОВ «Сингента», можна зробити висновок, що загалом доходи товариства зменшилися станом на 2020 рік. Така зміна відбулася в основному завдяки значному зменшенню інших операційних доходів.

Здійснюючи оцінку доходів товариства доцільно зазначити, що на загальне значення доходів найбільше вплинув чистий дохід, адже у загальному складі доходів його питома вага має найбільше значення. Відносно найменше вплинули на загальне формування доходів інші доходи, бо їх питома вага у загальному складі доходів є найменшою.

Наступним проведемо аналіз основних витрат ТОВ «Сингента» за 2018-2020 роки відносно даних таблиці 2.8.

Таблиця 2.8

Аналіз формування витрат ТОВ «Сингента»

Показники	2018		2019		2020		Абсолютне відхилення, тис. грн. (+,-)	Відносне відхилення, %
	тис. грн	% до підсумку	тис. грн	% до підсумку	тис. грн	% до підсумку		
Собівартість реалізованої продукції	8291677	86,78	6969649	80,90	8415980	84,68	124303	101,5
Адміністративні витрати	127349	1,33	139425	1,62	160534	1,62	33185	126,06
Витрати на збут	574420	6,06	710543	8,25	913286	9,19	338866	158,99
Інші операційні витрати	317033	3,32	589986	6,85	422697	4,25	105664	133,33
Фінансові витрати	145093	1,52	197318	2,29	11133	0,11	133960	7,67
Витрати з податку на прибуток	98751	1,03	8507	0,1	15116	0,15	-83635	15,31
Разом	9554323	100	8615428	100	9938746	100	384423	104,02

Отже, відповідно до даних таблиці 2.8, витрати ТОВ «Сингента» загалом за період 2018-2020 років збільшилися. Такі зміни відбулися за рахунок збільшення собівартості реалізованої продукції, адміністративних витрат, витрат на збут, інших операційних витрат.

Собівартість реалізованої продукції у 2020 році збільшилася порівняно з 2018-2019 роками. У 2018 році вона становила 8291677 тис. грн. що складає

86,78% від загальної суми витрат, у 2019 році собівартість складала 6969649 тис. грн., що припадає на 80,9% від загальної суми витрат, та у 2020 році збільшилася на 124303 тис. грн. відносно 2018-2019 років та становила 8415980 тис. грн., що складає 84,68% від загальної суми витрат підприємства.

Варто також відмітити, що собівартість реалізованої продукції займає найбільшу питому вагу у загальній сумі витрат ТОВ «Сингента».

Адміністративні витрати у 2020 році склали 160534 тис. грн., тобто збільшились порівняно з 2018-2019 роками. У 2020 році адміністративні витрати збільшилися на 33185 тис. грн. або на 26,06% порівняно з 2018 роком.

Така зміна свідчить про збільшення штату працівників та збільшення витрат на оплату праці за 2019-2020 роки.

Витрати на збут у 2018 році становили 574420 тис. грн., що становить 6,06% від загального складу витрат, у 2019 році їх значення збільшилося до 710543 тис. грн., що складає 8,25% від загальної суми витрат, та у 2020 році витрати на збут ще збільшилися і становили 913286 тис. грн., що складає 9,19% від загальної суми витрат. Тобто у загальному витрати на збут збільшилися на 338866 тис. грн. або на 58,99%, така зміна пов'язана із ростом чистого доходу від реалізації продукції, а також її собівартості та свідчить про ріст обсягів продаж продукції товариством.

Інші операційні витрати у 2020 році становили 422697 тис. грн. У 2018 році їх значення становило 317033 тис. грн., тобто було меншим порівняно з 2020 роком на 105664 тис. грн. А у 2019 році сума операційних витрат складала 589986 тис. грн., тобто була більшою порівняно з 2020 роком. Така ситуація може бути пов'язаною із збільшенням витрат у внутрішньому середовищі товариства.

Фінансові витрати у 2020 році зменшилися порівняно з 2018-2019 роками. У 2018 році фінансові витрати становили 145093 тис. грн., а у 2019 році збільшилися і становили 197318 тис. грн. У 2020 році фінансові витрати значно зменшилися і становили 11133 тис. грн. Зменшення цих витрат також

пов'язано із зменшенням витрат всередині товариства та свідчить про відносно ефективне їх планування.

Витрати з податку на прибуток у 2020 році значно зменшилися порівняно з 2018-2019 роками. У 2020 році податок на прибуток склав 15116 тис. грн., тоді як у 2018 році його значення складало аж 98751 тис. грн. Питома вага податку на прибуток у 2018 році складала 1,03%, а у 2020 зменшилася до 0,15%. Така зміна пояснюється за рахунок зменшення доходу підприємства.

Отже, загалом витрати ТОВ «Сингента» у 2020 році збільшилися порівняно 2018-2019 років в основному через збільшення собівартості реалізованої продукції, значного збільшення адміністративних витрат, витрат на збут, інших операційних витрат.

Варто відмітити, що найбільшу питому вагу займає собівартість реалізованої продукції в загальній сумі всіх витрат і саме вона більшою мірою впливає на сумарне значення витрат, а відповідно питома вага інших витрат є порівняно невеликою.

За проведеним вище аналізом, дане підприємство є товариством з обмеженою відповідальністю, яке є світовим лідером у виробництві засобів захисту рослин і насіння, розширює свою діяльність за рахунок збільшення необоротних активів, а також з кожним роком покращує своє матеріальне та технічне обладнання.

2.3. Оцінка ефективності використання фінансових ресурсів підприємства

Основним із показників, які характеризують ефективність роботи підприємства є рентабельність, яка пояснюється отриманням прибутку в короткостроковій перспективі, показує якість управлінських рішень, що відносяться до фінансової, операційної та інвестиційної діяльності підприємства [48].

Значна частина суб'єктів господарювання, яка діє на ринку є комерційними організаціями, які направлені на одержання прибутку. За таких умов тільки рентабельність постає основним показником ефективності роботи підприємства.

Показник рентабельності підприємства розраховується відношенням прибутку на одиницю споживчих ресурсів. І тому це дозволяє нам визначати ефективність економічної діяльності господарюючого суб'єкта та дозволяє добре здійснити оцінку оптимальності інших сторін його діяльності [49].

Рентабельність має свої показники для характеристики рентабельності, за якими можна визначити прибуток, який одержано з кожної гривні власних або запозичених коштів, що перш за все вкладені у дане підприємство. Варто відмітити, що рентабельність як економічна категорія поза прибутком не існує [50].

Для охарактеризування рентабельності підприємства, використаємо такі наведені нижче показники:

- *Коефіцієнт рентабельності активів*, який показує нам рівень прибутку, створеного всіма активами підприємства та, які перебувають у його використанні відповідно до балансу підприємства. Обраховується діленням чистого прибутку підприємства на середньорічну вартість активів. Наразі немає єдиного нормативного значення показника
- *Коефіцієнт рентабельності власного капіталу*, який показує рівень прибутковості власного капіталу, що вкладений в підприємство, і тому він являється одним із головних показників інвестиційної привабливості підприємства та його рівень вказує на верхню межу дивідендних виплат. Обчислюється діленням чистого прибутку підприємства на середньорічну вартість власного капіталу. На сьогодні ще не має єдиного нормативного значення даного показника, але його більші значення є кращими,

тому що показують відносний ріст чистого прибутку, що створюються на таку ж саму суму капіталу.

- *Коефіцієнт рентабельності продажу*, який показує суму прибутку, отриманого підприємством з кожної гривні проданої продукції. Обчислюється діленням чистого прибутку підприємства на чисту виручку від реалізації продукції. На разі немає нормативного значення даного показника.

- *Коефіцієнт рентабельності реалізації продукції*, показує прибутковість господарської діяльності підприємства відносно основної діяльності підприємства. Обчислюється діленням прибутку від реалізації продукції, послуг чи робіт на витрати щодо її виробництва та збуту [51].

Згідно звіту про фінансові результати здійснимо аналіз рентабельності підприємства за 2018 – 2020 роки (таблиця 2.9.).

Аналіз рентабельності підприємства

Таблиця 2.9.

Показник	2018 рік	2019 рік	2020 рік	Абсолютні зміни 2020-2018 (+/-)	Відхилення 2019/2020 pp., %
Коефіцієнт рентабельності активів	0,068	0,006	0,01	-0,058	14,71
Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	0,114	0,008	0,015	-0,099	13,16
Коефіцієнт рентабельності продажу	0,049	0,005	0,007	-0,042	14,29
Коефіцієнт рентабельності реалізації продукції	0,108	0,083	0,05	-0,058	46,30

За даними таблиці 2.9. можна зробити висновок, що коефіцієнт рентабельності активів зменшився за досліджуваний період на 0,058, що у відносному відхиленні становить 85,29%, це може свідчити про зменшення попиту на продукцію підприємства. Коефіцієнт рентабельності власного капіталу зменшився на 0,099, що у відносному відхиленні становить 86,84%,

дана динаміка пояснюється зменшенням розміру прибутку та збільшенням частки власного капіталу в ресурсах підприємства, і як наслідок, зменшення ризику структури капіталу. Коефіцієнт рентабельності продажу та коефіцієнт рентабельності реалізації продукції зменшилися на 0,042 або на 85,71% та 0,058 (53,7%) відповідно, що є негативним для діяльності підприємства, і це свідчить про зменшення ефективності господарської діяльності підприємства (рис.2.3).

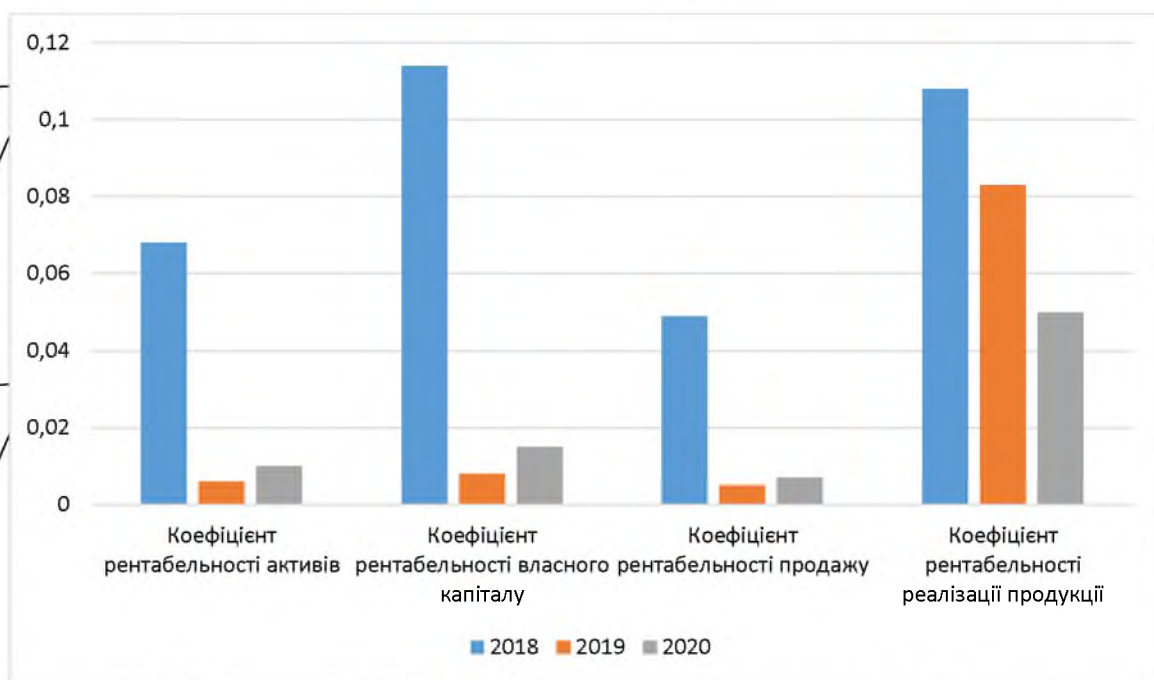

Рис. 2.3 Динаміка показників рентабельності підприємства

Достатній рівень рентабельності, необхідна кількість власного капіталу та гарна якість активів враховуючи фінансовий та операційний ризик, стабільність доходів, великі можливості залучення запозичених коштів, достатній рівень ліквідності дозволяють підприємству досягнути стійкості фінансового становища підприємства.

Фінансове становища будь якого підприємства оцінюється з короткострокової перспективи, тобто оцінка ліквідності та

платоспроможності підприємства, а також із довгострокової перспективи, тобто оцінка фінансової стійкості підприємства [52].

Для того, щоб підприємство мало фінансово стійке становище, його структура капіталу має бути гнучкою, необхідно мати уміння організувати його рух таким чином, щоб завжди було перебільшення доходів над витратами задля створення умов щоб самофінансувати та зберегти платоспроможність [53].

Вдале виконання виробничого та фінансового плану призводить до позитивної тенденції впливу на фінансовий стан підприємства, а також навпаки, якщо відбувається зменшення обсягів виробництва та продажів здійснюється ріст собівартості продукції, зменшення обсягів виробництва та суми прибутку, яка погіршує фінансове становище підприємства та платоспроможність [54].

Стійке фінансове становище являється однією із провідних особливостей стійкості фінансового становища та встановлює платоспроможність на довгостроковий період, отже потім, при здійсненні оцінки варто приділяти значну увагу визначення запасу стійкості фінансового становища, що натомість дає нам інформацію про обсяг реалізації, який надалі забезпечує беззбитковість та стабільність діяльності підприємства.

Про сталість фінансового становища засвідчує те, що підприємство має здатність вчасно виконувати платежі, контролювати та підтримувати власну платоспроможність навіть за несприятливих умов, а також переживати непередбачені потрясіння та фінансувати свою діяльність на розширеній основі та навпаки [55].

Якщо підприємство має стійке фінансове становище, а отже є і платоспроможним, і як наслідок має свою перевагу перед іншими підприємствами для того, щоб залучати інвестиції, вибирати постачальників та відповідно кваліфікованих працівників, отримувати кредити. Чим вище фінансова стійкість підприємства, тим краще воно не залежить від несприятливих змін ринкової кон'юнктури [56].

Для здійснення оцінки фінансової стійкості застосовуються такі показники:

- *Коефіцієнт платоспроможності (автономії)* показує питому вагу власного капіталу у загальній вартості засобів, які є авансовані у діяльність підприємства. Обчислюється діленням власного капіталу підприємства на підсумок балансу підприємства. Нормативне значення даного показника $> 0,5$.

- *Коефіцієнт фінансування* показує як підприємство і на скільки воно залежить від залучених коштів. Обчислюється діленням залучених засобів на власні. Нормативне значення даного показника базується на зменшенні, тобто < 1 .

- *Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами* показує як підприємства і на скільки воно забезпечене власними оборотними засобами. Обчислюється шляхом ділення величини чистого оборотного капіталу на величину оборотних активів. Нормативне значення даного показника $> 0,1$.

- *Коефіцієнт маневреності власного капіталу* показує, яка частина власного капіталу використовується задля фінансування поточної діяльності, що являється капіталізованою. Обчислюється діленням чистого оборотного капіталу на власний капітал підприємства. Нормативне значення базується на збільшенні, тобто яке > 0 [57].

Відповідно до звіту про фінансові результати та балансу підприємства здійснимо аналіз фінансової стійкості підприємства за 2018 – 2020 роки (таблиця 2.10).

Аналіз фінансової стійкості підприємства

Таблиця 2.10.

Показник	2018 рік	2019 рік	2020 рік	Абсолютні зміни 2020-2018 (+/-)	Відхилення 2018/2020 pp., %
Коефіцієнт платоспроможності (автономії)	0,55	0,82	0,61	0,06	110,91
Коефіцієнт фінансування	0,82	0,23	0,64	-0,18	78,05
Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами	0,53	0,81	0,57	0,04	107,55
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0,91	0,89	0,85	-0,06	93,41

Здійснити аналіз фінансової стійкості підприємства (табл. 2.7.) можна прийти до висновку, що коефіцієнт автономії збільшився на 0,06 або на 10,91%, дана тенденція є хорошою для підприємства адже якщо в подальшому він буде зменшуватись і стане менший за його нормативне значення 0,5, то підприємство має ризик стати неплатоспроможним.

Коефіцієнт фінансування за аналізований період зменшився на 0,18 та на 21,95% та станом на 2020 рік має значення 0,64 це є не дуже хорошою тенденцією для підприємства адже його зменшення свідчить про збільшення фінансових ризиків.

Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами збільшився на 0,04 або на 7,55%, що свідчить про збільшення забезпеченості підприємства власними оборотними засобами.

Коефіцієнт маневреності власного капіталу зменшився не суттєво на 0,06 лише на 6,59%, але його значення є припустимим для забезпечення достатньої гнучкості у використанні власного капіталу.

Для здійснення аналізу кредитоспроможності підприємства розраховують та аналізують два показники, тобто норму прибутку та ліквідності. Норма прибутку характеризує ступінь власного зростання всього капіталу за допомогою додаткової вартості.

Таблиця 2.11.

Норма прибутку підприємства ПАТ «Аграрний фонд» за 2018–2020 рр.

Показники	Норма прибутку
2018 рік	0,06
2019 рік	0,004
2020 рік	0,007
Абсолютні зміни 2020-2018, (+/-)	-0,053
Відхилення 2018/2020 рр., %	11,67

Отже, аналізуючи таблицю 2.11. можна сказати, що норма прибутку підприємства зменшилася у 8,5 разів з 0,06 у 2018 році до 0,007 у 2020 році.

Зате варто зазначити, що найвищим зазначений показник був у 2018 році – 0,06. Зменшення даного показника вказує про тенденцію зменшення прибутковості підприємства та зменшення суми прибутку, що одержується з однієї гривні вкладеного капіталу (рис.2.4).

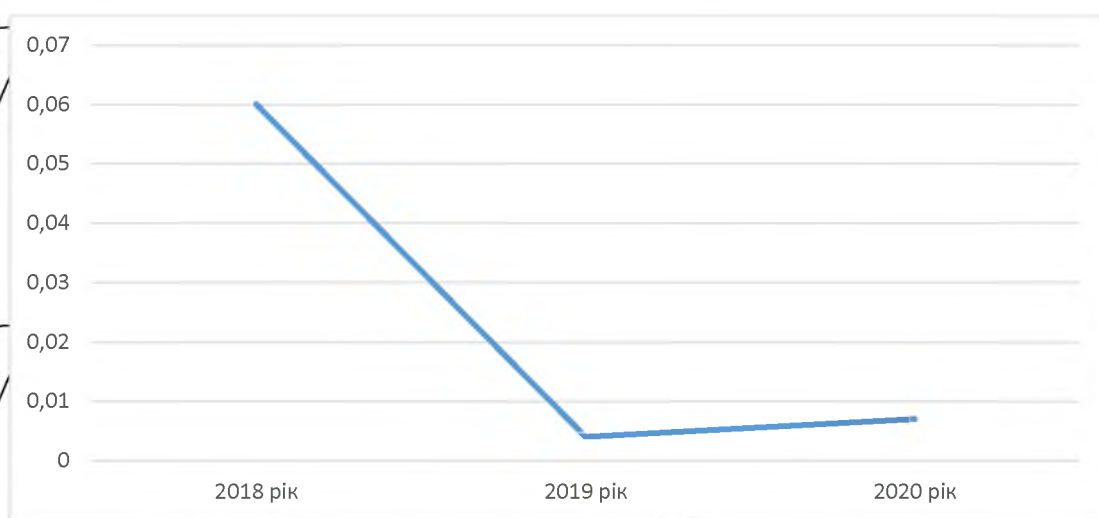

Рис. 2.4 Динаміка норми прибутку підприємства

Щодо ліквідності підприємства, то вона пояснюється співвідношенням величини високоліквідних активів підприємства до короткострокової заборгованості.

Компанія ТОВ «Сингента» може бути ліквідною у більшій або меншій її мірі, або у неї взагалі може бути відсутня ліквідність. Щоб оцінити наявний

ступінь ліквідності підприємства для початку необхідно провести аналіз ліквідності балансу.

Баланс вважається абсолютно ліквідним, якщо виконуються такі умови:

$$A_1 \geq \Pi_1;$$

$$A_2 \geq \Pi_2;$$

$$A_3 \leq \Pi_3;$$

$$A_4 \leq \Pi_4$$

Таблиця 2.12

Аналіз ліквідності балансу

Показники	2018	2019	2020
високоліквідні активи (A1)	572242	421243	185602
активи, що швидко реалізуються (A2)	6682426	2181229	4459930
активи, що повільно реалізуються (повільно ліквідні активи) (A3)	287477	23963	94926
активи, що важко реалізуються (важко ліквідні активи) (A4)	423035	553040	701619
термінові (негайні) пасиви (П1)	222	27804	65098
короткострокові пасиви (П2)	2399315	821039	2676833
довгострокові пасиви (П3)	1298043	130046	221291
постійні пасиви (П4)	4523975	4610857	4659323
Баланс	8221555	5589746	7594741

За даними ТОВ «Сингента» на кінець 2018 року:

$$A_1 = 572\,242 \geq \Pi_1 = 222 \text{ тис. грн.};$$

$$A_2 = 6\,682\,426 \geq \Pi_2 = 2\,399\,315 \text{ тис. грн.};$$

$$A_3 = 287\,477 \leq \Pi_3 = 1\,298\,043 \text{ тис. грн.};$$

$$A_4 = 423\,035 \leq \Pi_4 = 4\,523\,975 \text{ тис. грн.}$$

За даними ТОВ «Сингента» на кінець 2019 року:

$$A_1 = 421\,243 \geq \Pi_1 = 27\,804 \text{ тис. грн.};$$

$$A_2 = 2\,181\,229 \geq \Pi_2 = 821\,039 \text{ тис. грн.};$$

$$A_3 = 23\,963 \leq \Pi_3 = 130\,046 \text{ тис. грн.};$$

$$A_4 = 553\,040 \leq P_4 = 4\,610\,857 \text{ тис. грн.}$$

За даними ТОВ «Сингента» на кінець 2020 року:

$$A_1 = 185\,602 \geq P_1 = 65\,098 \text{ тис. грн.};$$

$$A_2 = 4\,459\,930 \geq P_2 = 2\,676\,833 \text{ тис. грн.};$$

$$A_3 = 94\,926 \leq P_3 = 221\,291 \text{ тис. грн.};$$

$$A_4 = 701\,619 \leq P_4 = 4\,659\,323 \text{ тис. грн.}$$

Протягом 2018-2020 року частково не виконується дана умова, а саме

$A_3 \geq P_3$, це свідчить про втрату компанією рівня платоспроможності.

За проведенням аналізом та вищезазначеними розрахунками ліквідність балансу ТОВ «Сингента» протягом 2018-2020 років не є абсолютною. Для знаходження необхідного рівня ліквідності балансу потрібно провести такий розрахунок:

$$A_1 + A_2 + A_3 \geq P_1 + P_2 + P_3$$

За даними ТОВ «Сингента» на кінець 2018 року:

$$A_1 + A_2 + A_3 = 7\,542\,145 \geq P_1 + P_2 + P_3 = 3\,697\,580$$

За даними ТОВ «Сингента» на кінець 2019 року:

$$A_1 + A_2 + A_3 = 2\,626\,435 \geq P_1 + P_2 + P_3 = 978\,889$$

За даними ТОВ «Сингента» на кінець 2020 року:

$$A_1 + A_2 + A_3 = 4\,740\,458 \geq P_1 + P_2 + P_3 = 2\,963\,222$$

За даними таблиці 2.12 та по вищезазначених розрахунках, можна зробити висновок, що протягом 2018-2020 років ліквідність балансу ТОВ «Сингента» є відносною. Це означає, що компанія має готовність і спроможність виконувати свої зобов'язання у повному обсязі й у встановлені кредитною угодою строки.

Ліквідність підприємства - це спроможність підприємства швидко продавати свої активи та отримувати кошти для оплати власних зобов'язань.

Для проведення оцінки ліквідності підприємства застосовують такі показники ліквідності:

• *Коефіцієнт покриття*, який показує чи достатньо ресурсів має підприємство, які воно може використати задля погашення своїх поточних зобов'язань. Обчислюється діленням оборотних активів на поточні зобов'язання підприємства. Нормативним значенням вважається 1-3, але більш бажаним є значення 2-3.

• *Коефіцієнт швидкої ліквідності*, який показує платіжні можливості підприємства відносно сплати поточних зобов'язань щодо вчасного проведення розрахунків із дебіторами. Обчислюється діленням найбільш ліквідних оборотних засобів на поточні зобов'язання підприємства. Нормативним значенням вважається 0,5-1 і вище.

• *Коефіцієнт абсолютної ліквідності*, який показує ту частину боргів підприємства, яка може бути сплачена негайно. Обчислюється діленням грошових засобів та їх еквівалентів та поточних фінансових інвестицій на поточні зобов'язання. Нормативним значенням вважається 0,1-0,2.

• *Чистий оборотний капітал*, якщо його величина та наявність є на підприємстві, тоді це свідчить про спроможність підприємства сплачувати свої поточні зобов'язання [58].

Відповідно до фінансових результатів та балансу ТОВ «Сингент» проведемо аналіз ліквідності підприємства за 2018 – 2020 рр. (табл. 2.13).

Таблиця 2.13

Аналіз ліквідності підприємства у 2018-2020 рр.

Показник	2018 рік	2019 рік	2020 рік	Абсолютні зміни 2020-2018 (+/-)	Відхилення 2018/2020 рр. %
Коефіцієнт покриття	2,11	5,15	2,35	0,24	111,37
Коефіцієнт швидкої ліквідності	1,44	2,71	1,62	0,18	112,5
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,15	0,43	0,06	-0,09	40
Чистий оборотний капітал	4100940	4058817	3957704	-143236	96,51

Проаналізувавши дані таблиці 2.13 можна дійти до висновку, що коефіцієнт покриття збільшився на 0,24 та на 11,37% це свідчить, що підприємство збільшує обсяг вільних ресурсів, які сформувалися завдяки власним джерелам, але кінцеве значення цього показника 2,35 свідчить про ефективну структуру активів (рис.2.5).

Коефіцієнт швидкої ліквідності збільшився на 0,18 або на 12,5%, але в 2020 році значення даного показника становило 1,62, що свідчить, що на підприємстві досить ліквідні оборотні кошти, що використовують для своєчасного розрахунку за зобов'язаннями.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності зменшився на 60% і в 2020 році становить 0,06 та свідчить про не зовсім раціональне використання фінансових ресурсів на підприємстві.

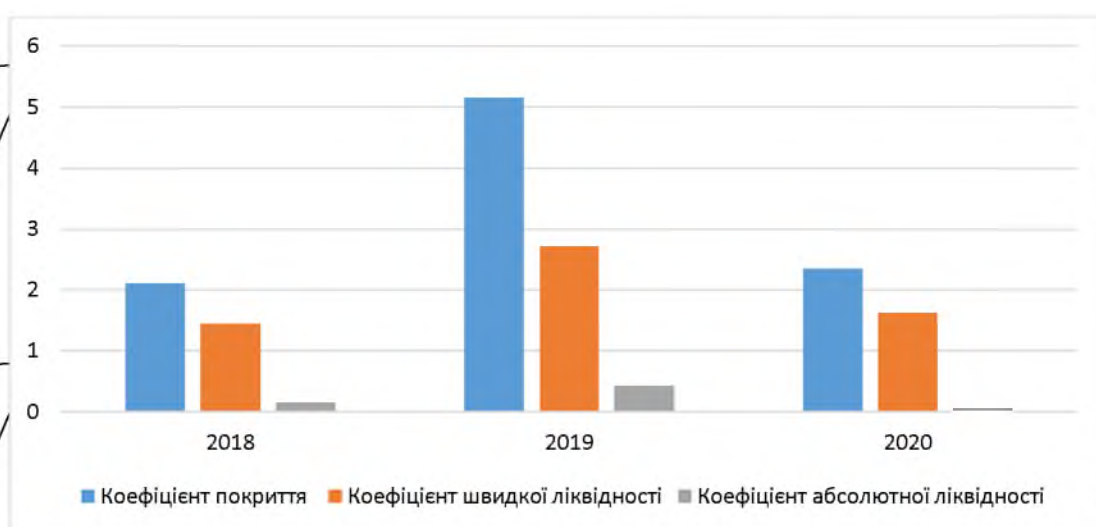

Рис. 2.5 Динаміка показників ліквідності підприємства.

Чистий оборотний капітал зменшився на 143236 або на 3,49% це є негативним для підприємства адже свідчить про зниження рівня його фінансової стійкості та говорить про зростання потреби в коштах.

Протягом 2018-2020 років ліквідність балансу ТОВ «Сингента» є відносною і як наслідок, це означає, що компанія має готовність і спроможність виконувати свої зобов'язання у повному обсязі й у встановлені

кредитною угодою строки, але протягом 2018-2020 не виконується одна з умов, а саме $A_3 \geq P_3$, це свідчить про зменшення рівня ліквідності підприємством та рівня платоспроможності.

Відповідно до проведених досліджень у розділі 2, можна зробити певні

висновки:

1) В даному розділі проведено аналіз показників, що впливають на фінансовий стан ТОВ «Сингента» та на ефективність управління його фінансовими ресурсами.

2) За проведеним вище аналізом та розрахунками відповідних показників можна зробити такі висновки, що на підприємстві ТОВ «Сингента» за аналізованій період хоча і прослідковується тенденція до зменшення підприємством рівня платоспроможності, але все ж таки дане підприємство є платоспроможним. Прослідковується тенденція зменшення прибутковості підприємства та зменшення суми прибутку, що одержується з однієї гривні вкладеного капіталу.

3) Аналіз формування та використання фінансових ресурсів на ТОВ «Сингента» показав, що деякі показники такі як чистий дохід від реалізації, валовий прибуток, фінансовий результат від операційної та звичайної діяльності, чистий прибуток та оборотні активи мали тенденцію до зменшення у 2020 році, порівняно з 2018-2019 році. Зокрема, на ТОВ «Сингента» зменшилися доходи і збільшилися витрати, такі зміни означають зменшення ефективності управління фінансовими ресурсами підприємства.

4) Отже, можна зробити висновок, що ТОВ «Сингента» має ефективну господарську діяльність. В її господарській діяльності прослідковується збільшення необоротних активів, це означає, що відбуваються економічне зростання і підвищення активності на ринку, а зменшення оборотних активів свідчить про виникнення фінансових труднощів на підприємстві. Протягом досліджуваного періоду підприємство має незначний спад прибутковості, але є платоспроможним та має відносний рівень ліквідності балансу.

НУБІП України

РОЗДІЛ 3.

ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ ПІДПРИЄМСТВА

3.1. Оптимізація структури фінансових ресурсів підприємства

Для того, щоб підприємство функціонувало ефективно не достатньо мати на балансі лише фінансові ресурси. Адже вони повинні бути ще й правильно сформованими та використовуватись відносно певного виду діяльності суб'єкта господарювання. Іншими словами ці кошти мають залучатися на довший період ніж період їх корисного використання.

Рис. 3.1. Загальна схема оптимізації фінансових ресурсів підприємства

Для виявлення найкращого співвідношення джерел залучення капіталу в першу чергу необхідно визначити на довгострокові або короткострокові цілі він буде використовуватися чи відповідно до яких статей активу він буде залучатися до того як принесе прибуток. Після цього постає ще одне питання, а саме, які кошти власні чи запозичені варто для цього використовувати. Зате, якщо підприємство не має власних коштів, відразу постає питання, чи варто йому залучати додаткові кошти платною основою і якщо варто, то саме в якому обсязі.

Оптимізація структури капіталу є дуже важливим етапом здійснення стратегічного аналізу, що базується на визначенні такого значення при діленні вартості, яка втілена у кошти підприємства, що йому належать і водночас приносять прибуток, на вартість інвестовану в грошові кошти, які залучаються відповідно до їх повернення, за причини якого проводиться максимальна ефективність діяльності підприємства [59].

Мета управління структурою капіталу полягає у мінімізації витрат щодо залучення довгострокових джерел фінансування, а також гарантування власникам капіталу максимальної ринкової оцінки відносно до вкладених ними коштів.

Кількісно визначити оптимальну структуру капіталу неможливо. Проте керівництво ТОВ «Сингента» може віднайти приблизну її значення, яке буде обчислене на підставі чинників впливу та його власного практичного досвіду, яке максимально буде наближати планову структуру до його оптимального значення.

Однак, сам процес оптимізації структури капіталу ТОВ «Сингента» варто здійснювати у такій послідовності:

1. Аналіз складу капіталу в динаміці, тобто необхідно розрахувати показники ефективного використання компонентів капіталу та їх використання, а саме визначити коефіцієнт фінансової незалежності та заборгованості, оборотність і рентабельність

активів та власного капіталу, знайти співвідношення між довгостроковими та короткостроковими зобов'язаннями.

2. Здійснити оцінку головних факторів, що визначають структуру капіталу:

- структура активів товариства та рівень їх ліквідності;
- положення щодо оподаткування прибутку підприємств, а також доходів від володіння цінними паперами відповідно до фізичних та юридичних осіб;
- міра інформаційної асиметрії;
- агентські відносини на підприємстві;
- становище фінансових ринків у даній країні, а також і за її межами;
- оцінка менеджерами ризику щодо залучення боргового капіталу;
- рівень операційного левериджу, що характеризує нестабільність щодо отриманих очікуваних прибутків;

3. Оптимізувати структуру капіталу відносно критерія дохідності власного капіталу.

Враховуючи наведені вище етапи, підприємство може визначити найбільш прийнятну структуру капіталу для себе на плановий прогностичний період [60].

У деяких країнах функціонують співвідношення щодо власних та запозичених коштів. До прикладу у США застосовують норматив 60 до 40, у Росії встановлено норматив 50 до 50, а от у Японії застосовують співвідношення 30 до 70.

Необхідною умовою для раціоналізації структур фінансових ресурсів, які спрямовано на формування капіталу підприємства, викликана багатьма причинами:

— співзалежність власного капіталу та залучених ресурсів різною мірою впливає на дохідність підприємства (і тому перед

підприємством постає вибір або залучати кошти і сплачувати за них відповідні відсотки, або збільшувати обсяг власного капіталу;

структура фінансових ресурсів повною мірою впливає на створення політики розширеного відтворення виробничих фондів самого підприємства, а також і загалом народного господарства;

в умовах перетворення економіки України та збільшення конкуренції важливого значення дістають показники, які окреслюють стійкість фінансового становища та платоспроможність суб'єктів підприємницької діяльності, що визначають рівень покриття та залучення коштів у фінансових ресурсах.

В Україні велика частина підприємств не дотримуються наукових підходів щодо оптимізації структури капіталу, що у свою чергу є похибкою,

адже від співвідношення власного та позикового капіталу напряму залежить результат діяльності підприємства, а також його становище у майбутньому. І

тому підприємство має чітко визначити, відповідно до яких фінансових ресурсів буде сформований його капітал [61].

Оптимальна структура капіталу, тобто співвідношення між запозиченим та власним капіталом, можна знайти, використовуючи ефект фінансового левериджу (табл. 3.1).

За даними таблиці 3.1 можна зробити висновок, що структура капіталу ТОВ «Синтега» за період 2018-2020 років є відносно оптимальною.

Насамперед варто відмітити, що сума власного капіталу більша за суму позикового капіталу, а саме у 2018 році в 0,82 раз і у структурі становить 55,03%, у 2019 році – в 0,23 раз та у структурі 81,62%, у 2020 році – в 0,64 раз та у структурі становить 60,96%.

Ефект фінансового левериджу для ТОВ «Сингента» за 2018-2020 роки

Показники	Роки		
	2018	2019	2020
Обсяг власного капіталу, тис. грн.	4523975	4562323	4630082
Обсяг позикового капіталу, тис. грн.	3697580	1027423	2964659
Загальний обсяг капіталу, тис. грн.	8221555	5589746	7594741
Структура капіталу			
Власний капітал, %	55,03	81,62	60,96
Позичений капітал, %	44,97	18,38	39,04
Коефіцієнт фінансового важеля	0,82	0,23	0,64
Коефіцієнт рентабельності активів	0,108	0,008	0,014

За період 2018-2020 років прослідковується зменшення коефіцієнта фінансового важеля з 0,82 у 2018 році до 0,64 у 2020 році, тобто на 0,18, це означає, що на 1 грн. позикового капіталу припадає 0,64 грн. власного капіталу. Зменшення цього показника свідчить про зменшення ділової активності підприємства, але про збільшення його фінансової стабільності. Також зменшується і коефіцієнт рентабельності активів на 0,094 із 0,108 у 2018 році до 0,014 у 2020 році, що говорить про зменшення результативності використання товариством свого майна, враховуючи кредитні запозичення.

Для подальшого майбутнього розширення своєї діяльності ТОВ «Сингента» повинно збільшувати величину власного капіталу. Це можливо завдяки нагромадженню нерозподіленого прибутку чи завдяки залученню додаткових фінансових ресурсів від власників. Збільшення кількості власного капіталу призводить до зменшення частки запозичених коштів та водночас збільшує його кредитоспроможність та фінансову незалежність.

Товариству необхідно залучати позикові кошти до того моменту, доки це буде прибутковим, враховуючи відсоткові виплати, і поки у нього наявна

така можливість. Прибутковість у свою чергу розраховується як перевищення прибутку до відрахування відсотків та податків над сумою процентних платежів. Якщо така умова здійснюється, то товариству приносить вигоду розвиток за рахунок позикових фінансових ресурсів. В іншій ситуації підприємство підлягатиме збиткам і зменшить вартість підприємства залучення додаткових запозичених коштів.

Після того як підприємства дійде до такого стану, коли воно не зможе знайти позикових коштів за нормальною прийнятною ціною, тобто така ситуація говорить про перевантаженість підприємства боргами відносно до величини власного капіталу, тоді воно повинно збільшувати суму власного капіталу, і має стати такою, яка допоможе збільшити рівень кредитоспроможності підприємства і водночас повернути вартість пропонованих йому запозичених коштів за попередній рівень (рис. 3.1).

За даною схемою формування джерел фінансування підприємства можна зробити висновок, що підприємство може переходити до наступної дії лише тоді, якщо у нього попередньо вичерпані усі можливості, іншими словами воно не намагається зрощувати свої боргові зобов'язання.

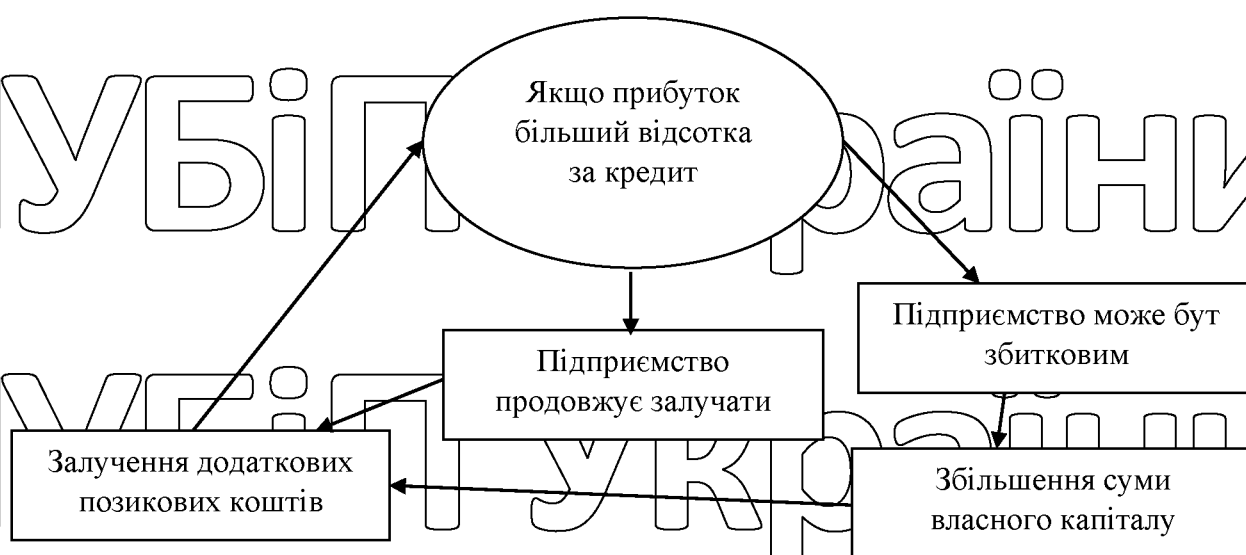

Рис. 3.2. Оптимізація співвідношення власного і позикового капіталу

Наразі існує досить багато різноманітних методів оптимізації джерел фінансування, оглянемо основні із них:

1) Оптимізація структури капіталу відносно критерія максимізації рівня рентабельності, який базується на застосуванні системи фінансового левериджу та дозволяє знайти оптимальну структуру капіталу, яка б забезпечувала максимальний рівень фінансової рентабельності. Для ТОВ «Сингента» найбільш ефективним та результативним буде використання фінансових ресурсів тоді, якщо сума власного та запозиченого капіталу будуть рівними між собою. Але в такій ситуації потрібна умова приросту чистої рентабельності власного капіталу, тобто рентабельність активів має бути більшою за середню відсоткову ставку за кредит. І тоді такий максимальний результат буде отримано при тому, коли власний капітал дорівнюватиме позиковому капіталу.

2) Оптимізація структури капіталу відносно критерія мінімізації його вартості. Такий процес оптимізації ґрунтується на знаходженні попередньої оцінки вартості власного капіталу та запозиченого капіталу, відповідно до різних умов його залучення, відносно багатьох можливих варіантів розрахунків середньозваженої вартості капіталу. Вирішення такої проблеми ґрунтується на знаходженні тенденції щодо зміни ціни кожного джерела ресурсів при модифікації фінансової структури підприємства. Збільшення загальної частки запозичених коштів відносно до суми джерел супроводжується швидшими темпами збільшення ціни власного капіталу як ніж запозичених коштів. Спираючись на те, що ціна на позикові кошти є децю нижча за ціну на власні кошти, є оптимальна структура капіталу, яка мінімізує їх середньозважену ціну, і відповідно ще й максимізує ціну підприємства.

Зробивши аналіз капіталу ТОВ «Сингента» можна зазначити, що оптимальним співвідношенням між власним та запозиченим капіталом буде 55 до 45, тобто таке, яке хоча б наближається до такого співвідношення. Адже така структура капіталу дозволить максимізувати ринкову вартість підприємства.

3) Оптимізація структури капіталу відносно критерія мінімізації рівня фінансових ризиків. Такий метод метод оптимізації структури капіталу

взаємозалежний із процесом диверсифікованого вибору баз фінансування різноманітних складових часток активів підприємства. Відповідно до такої мети усі активи підприємства розподіляють на такі групи:

- безперервний елемент оборотних активів;
- перемінний елемент оборотних активів;
- необоротні активи.

За такої ситуації потрібно більше уваги звертати на дві перших групи.

На сьогоднішній день є такі підходи щодо фінансування різних видів активів підприємства: агресивний, консервативний, ідеальний та компромісний. Більш оптимальний для ТОВ «Сингента» ми вважаємо буде компромісний підхід, адже він передбачає створення усіх ета відсотків змінної частини оборотних активів відповідно за рахунок короткострокових зобов'язань, а також і ста відсотків постійної частини за рахунок відповідно власних коштів, це дозволить визначити конкретні їх значення на майбутнє.

4) Створення показника цільової структури капіталу. Базується на визначенні поля вибору конкретних значень на плановий період за допомогою граничних рівнів максимально рентабельної структури та структури з мінімальним ризиком відносно капіталу. При даному виборі враховуються до того раніше розглянуті чинники, які визначають особливості даного підприємства.

Кінцеве рішення, яке приймається щодо цього питання дає дозвіл на формування на майбутнє показника цільової структури капіталу, відповідно до якого буде проводитися подальше його формування на підприємстві шляхом залучення фінансових коштів із відповідних джерел.

Отже, на такому етапі функціонування ТОВ «Сингента» має відносно задовільну структуру капіталу та має адекватний варіант його перерозподілу, адже сума власного капіталу перевищує збитки, а в даному випадку прибутки на підприємстві, насамперед необхідно орієнтуватися на зростанні економічної рентабельності активів.

3.2. Підвищення ефективності використання фінансових ресурсів підприємства

У механізмі загального управління щодо використання капіталу підприємства головна роль надається відносно забезпечення ефективного використання капіталу в операційній діяльності. А сама операційна діяльність є головним видом діяльності підприємства, за допомогою якої вона створена.

Особливість операційної діяльності підприємства проявляється перш за все через специфіку галузі економіки, відповідно до якої воно належить.

Головну частину операційної діяльності більшої частини підприємств посідає його торгова та виробничо-комерційна діяльність, що доповнюється виконання ними фінансової та інвестиційної діяльності.

Відповідно до того, інвестиційна діяльність є головною для інвестиційних компаній та інвестиційних фондів, а також інших інвестиційних інститутів, а відповідно фінансова діяльність є головною для банків та інших фінансово-кредитних інститутів.

Операційна діяльність ТОВ «Сингента» визначається такими основними характеристиками, які у свою чергу визначають специфіку використання капіталу:

1) операційна діяльність є основною складовою усієї господарської діяльності підприємства, тобто головною метою його функціонування. Ця діяльність обслуговує основна частина чисельності персоналу підприємства, а також обсяг сформованих активів. Саме через це, капітал займає найбільш значиму вагу у загальному обсязі залученого ним капіталу, який використовується в операційній діяльності.

2) операційна діяльність має пріоритетну особливість відповідно до фінансової, інвестиційної та інших видів діяльності. Саме через це розвиток будь яких інших видів діяльності не має вступати в суперечність з розвитком операційної діяльності, а лише підтримувати її. Відповідним чином і задачі збільшення ефективності застосування капіталу у будь яких інших видах

діяльності підприємства не мають вирішуватися за рахунок зменшення такої ефективності в операційному процесі.

3) частота розвитку операційної діяльності є головним критерієм, який описує послідовний економічний розвиток підприємства відповідно до окремих стадій життєвого циклу підприємства. І через це, можливості результативного використання капіталу в операційному процесі відповідно до різних стадій життєвого циклу встановлюють цілі та завдання не тільки стратегії використання капіталу, але і можливості реалізації основної загальної економічної стратегії підприємства.

4) господарські операції, які відносяться до складу операційної діяльності підприємства, мають найголовнішу регулятивну особливість. Зрівнюючи із операціями інших видів діяльності частота операцій відносно до неї найвища.

Це характеризує високу концентрацію формування та реалізації управлінських рішень, які пов'язано з застосуванням капіталу в операційному процесі підприємства. Окрім цього, систематичність здійснення господарських операцій формує основу щодо регулярного формування результату використання капіталу саме в цьому виді діяльності підприємства за формою обсягу реалізованої продукції, прибутку, доходу тощо.

5) операційна діяльність підприємства зосереджена відповідно на товарний ринок, тим часом як створення потрібного для використання капіталу відбувається переважно на фінансовому ринку. Саме тому операційна діяльність пов'язана із різними формами та складовими товарного ринку, які пояснюються специфікою використаної сировини та матеріалів, особливістю готової продукції. Через це і умови створення остаточного ефекту щодо використання капіталу в операційній діяльності підприємства вагомим значенням пов'язані з становищем кон'юнктури відповідних видів та елементів товарного ринку. Також одним із найважливіших компонентів створення цього ефекту виступає вартість капіталу, який залучається до користування в операційному процесі і це вагомим чином залежить від

становища кон'юнктури відповідних факторів та елементів фінансового ринку. Використання капіталу в операційній діяльності підприємства має стосуватися тенденцій кон'юнктури обох аналізованих ринків, що інколи мають паралельний характер.

6) проведення операційної діяльності зв'язано із капіталом, який є інвестованим у неї. Інвестований капітал у цю діяльність набуває форми операційних активів підприємства. Від змісту цих активів та їх збалансованості, а також потенційної продуктивності та швидкості обігу та інших особливостей вагомим чином залежить здатність підприємства створювати форми ефекту застосування капіталу, перш за все операційний прибуток. Саме тому одним з найголовніших факторів забезпечення високого рівня результативності використання капіталу, який задіяно в операційну діяльність підприємства, є результативний менеджмент його операційних активів.

7) у процесі операційної діяльності використовується вагомий обсяг живої праці, відмінний від фінансової та інвестиційної діяльності, на яких витрати такої праці несуттєві. Саме це формує великі можливості застосування таких виробничих чинників, які взаємо заміняються в операційному процесі, тобто капітал і праця. І ці виробничі чинники визначають різні варіанти створення показників результативності використання операційного капіталу підприємства навіть за умови сталого обсягу виробництва чи реалізації продукції. Отже, щоб забезпечити результативність використання капіталу в операційній діяльності підприємства, потрібно брати до уваги взаємозв'язок цієї результативності із рівнем остаточної результативності усієї операційної діяльності підприємства.

8) операційній діяльності підприємства характерні як загальні, так і специфічні групи ризиків, які згуртовуються визначенням комерційний ризик.

Саме тому ступінь операційного прибутку, який створюється при використанні капіталу протягом різноманітних взаємозамінних варіацій його використання, має обов'язково поєднуватися з рівнем комерційного ризику.

Розглянені вище характеристики виконання операційної діяльності підприємства, поділяється на такі два головні види, такі як оборотний операційний капітал та операційний основний капітал.

Капітал, який використано в операційній діяльності підприємства поділяється на такі дві основні групи – оборотний операційний капітал та операційний капітал. Такий зміст операційного капіталу зумовлено особливістю сформованих ним активів, що в залежності від характеристик участі в операційному процесі розділяються на зворотні операційні активи та необоротні операційні активи підприємства. Беручи до уваги те, що процес застосування активів та капіталу в операційній діяльності підприємства має немересічний і який знаходиться у віднощенні взаємного впливу характер, варто розглянути склад елементів операційних активів, які сформовано за рахунок оборотного та основного капіталу.

Таблиця 3.2.

Склад основних видів і елементів операційних активів, що формуються за рахунок капіталу, використовуваного в операційній діяльності ТОВ «Сингента»

Види операційного капіталу підприємства	Основний капітал	Оборотний капітал
Активи створені відносно до рахунку операційного капіталу підприємства	Групи операційних активів	Оборотні операційні активи
	Основні види операційних активів	Необоротні операційні активи
	1) виробничі основні засоби	1) запаси товарно-матеріальних цінностей
	2) нематеріальні активи, які обслуговують операційний процес	2) дебіторська заборгованість
		3) грошові кошти
		4) інші види оборотних операційних активів

Процес менеджменту використання капіталу в операційній діяльності підприємства зобов'язується не лише централізованого керівництва, але й створення на базі окремих структурних підрозділів певних центрів відповідальності. Концепція щодо менеджменту окремих аспектів

господарської діяльності підприємства, беручи за основу центри відповідальності, була створена американським економістом Дж. Хіггінсом, та отримала велике практичне використання в менеджменті використання капіталу.

В операційній діяльності для менеджменту цим процесом на підприємстві формуються такі види центрів відповідальності:

- центр затрат, який визначається структурним підрозділом, керівник якого бере відповідальність лише за трату коштів відносно до відведеного йому бюджету. У зв'язку із функціоналом відповідно до своєї діяльності даний структурний підрозділ ні в якому разі не може впливати самостійно на обсяг доходів, а отже, і на суму прибутку, яка створюється при використанні капіталу.

До прикладу такого центру витрат можна віднести виробничий або постачальницький та заготівельний підрозділ підприємства.

- центр доходу, який визначається структурним підрозділом, керівник якого бере відповідальність лише за створення доходів на встановлені обсяги. У зв'язку із функціоналом своєї діяльності даний структурний підрозділ не може власними силами впливати на весь обсяг затрат відповідно до реалізованої продукції, а отже, і на суму прибутку, яка створюється при використанні капіталом. До прикладу такого центру доходу можна віднести підрозділ збуту на підприємстві.

- Центр прибутку, який визначається структурним підрозділом підприємства, керівник якого бере на себе відповідальність лише за відведені йому завдання щодо формування прибутку. У зв'язку із функціоналом своєї діяльності даний структурний підрозділ підприємства може власними силами контролювати процес створення доходів від реалізації продукції та обсяг витрат, які застосовуються при її виготовленні.

Створення механізму центрів, які несуть відповідальність за різні види в операційній діяльності підприємства повною мірою залежить від значної кількості чинників, таких як обсяг виробництва та реалізації продукції, сума застосованого операційного капіталу, організаційної та правової форми спрямованості підприємства та інших. Отже знаходження чисельності та складу центрів відповідальності, що встановлюють менеджмент щодо використаного капіталу, потребує особистого дослідження відповідно для кожного підприємства. Створені центри відповідальності мають бути у повній комплектації досвідченими менеджерами, які будуть здатні не лише гарантувати здійснення поставлених завдань із застосуванням операційного капіталу, а також і створювати пропозиції органам управління, які вище їх знаходяться відповідно до збільшення ефективності такого використання в межах підконтрольної ним операційної діяльності підрозділів.

3.3. Обґрунтування пріоритетних напрямів удосконалення управління фінансовими ресурсами на підприємстві

Для того, щоб підприємство існувало як відкрита система необхідно постійно вивчати навколишнє середовище у якому воно перебуває та аналізувати власну діяльність з урахуванням її результативності та мати уміння, щодо управління власними коштами та ресурсами, бо це є головним засобом для одержання підприємством конкурентних переваг, щоб віднайти шляхи вдосконалення фінансового стану та покращити ефективність господарської діяльності.

В економічно нестабільних умовах підприємству необхідно мати підтримку від споживачів та постачальників та посилити особисті позиції на ринку. В першу чергу потрібно завчасно та неупереджено здійснювати оцінку фінансового становища підприємства, щоб попередити можливі негативні наслідки та проведення більш якіснішого планування власної діяльності.

Основне місце у складі внутрішніх джерел створення власних фінансових ресурсів посідає прибуток, який і залишається під розпорядком підприємства та створює найбільшу частину його особистих фінансових ресурсів та забезпечує примноження власного капіталу та відповідно і збільшення ринкової вартості самого підприємства. Деяку роль у складі внутрішніх джерел посідають амортизаційні відрахування також, а саме на тих підприємствах, які мають високу вартість використаних особистих основних засобів та нематеріальних активів. Проте сума власного капіталу підприємства від них не зростає, а тільки вони мають наявні засоби його реінвестування. Не посідають значного місця й інші внутрішні джерела у створенні власних фінансових ресурсів підприємства.

Фінансова діяльність, яка приносить результат підприємству не існує без сталого залучення запозичених ресурсів. А їх використання дозволяє значно збільшити об'єм господарської діяльності підприємства, забезпечує ефективніше використання власного капіталу, привидшує створення різних цільових фінансових фондів та збільшує ринкову вартість підприємства.

Саме тому дуже важливо приділяти досить багато уваги заходам, що будуть направлені на покращення створення та користування фінансовими ресурсами на підприємстві.

Важливість проблем, які постають перед менеджментом створення та використання фінансових ресурсів збільшується відповідно до постійних змін у податковому законодавстві України, нестабільністю фінансового ринку та структурними змінами капіталу, що викликано через зміни банківських відсотків та курсів валют на фоні інфляції, яка не зупиняється, зменшенням централізованого фінансування, непростотою інформаційного забезпечення, яке завжди зростає.

У теперішній час необхідно враховувати й такі обставини, відповідно до яких у багатьох підприємствах не створено умови задля результативного функціонування фінансової системи, менеджменту відтворювальних процесів та ресурсна база підприємства. До прикладу, низький рівень технічного

забезпечення та збільшення простроченої дебіторської та кредиторської заборгованості, відсутність грошових коштів, зменшення частки централізованих джерел фінансування та недотримання фінансової рівноваги призводить до таких наслідків як, неплатоспроможності, нестійкого фінансового становища, високої частки збиткових підприємств.

Отже, проблема відносно менеджменту створення та використання фінансових ресурсів варто розглядати від початкового суб'єкта господарювання до держави перш за все. Потрібно розглядати дану проблему в контексті самого підприємства.

На сьогодні кожне підприємство, незважаючи на його розмір, форму власності, сфери та виду діяльності, повинно мати чітко сформовані не лише цілі, а також і стратегії щодо власної діяльності. Саме тому, в умовах теперішньої кризи дієвими є лише ті підприємства та установи, які мали завчасно зазначену стратегію розвитку, а особливо фінансову стратегію.

Суб'єкти господарювання, які не мали будь-якої форми планування і просто існували втрачали ліквідні активи та рентабельність, а можливо і зовсім отримували статус банкрутів. До числа таких у теперішній час можна віднести як невеликі заводи, які мають стратегічне значення для усієї країни в цілому, так і суб'єкти банківської діяльності.

Саме тому задля результативної не тільки господарської, а і фінансової діяльності підприємства в основному, кожен суб'єкт господарювання має створити власну стратегію управління фінансовими ресурсами підприємства.

Це може бути не лише виробничий або стратегічний фінансовий плани, які сформовані на будь-який часовий відрізок, але й плани доходів та витрат чи балансовий, а також і бюджетування, яке є критерієм оперативного фінансового планування.

Якщо брати до уваги невеличке підприємство, то слідкувати за раціональним використанням фінансових ресурсів на ньому здатен і єдиний механізм менеджменту фінансових ресурсів із точною логікою функціонування, яке передбачає сукупність компонентів та процедур

Головним методом в рамках реалізації процесу менеджменту фінансових ресурсів підприємства полягає в формуванні бюджетів, що мають дані про запланований рух фінансових ресурсів підприємства, необхідні задля якісної підготовки рішень відносно управління в рамках зазначеного інформаційного зрізу у встановлений період.

Об'єкт менеджменту в такій системі є фінансові потоки підприємства. Суб'єкт менеджменту є керівник або фінансова служба підприємства, що є характерним для малого бізнесу відносно до обмеження кількості робітників.

Головними функціональними частинами в механізмі менеджменту є оперативне управління, планування, яке спрямовано на здійснення планових нормативів та контроль.

При створенні фінансової стратегії підприємство має приділяти особливу увагу таким пунктам:

- 1) зростання та пришвидшення створення вхідних грошових потоків підприємства;
- 2) оптимізація створення вихідних грошових потоків підприємства відповідно до часу;
- 3) планування та прогнозування резерву ліквідності;
- 4) зниження фінансових ризиків.

Менеджмент фінансових ресурсів підприємства зводиться до безперервного механізму обробки фінансової інформації, а також її аналізу і розробки в подальшому, прийняття рішень щодо менеджменту за результатами аналізу.

Компоненти планування діяльності підприємства, які відносяться до механізму управління фінансовими ресурсами, можуть забезпечити повну мобілізацію внутрішніх резервів підприємства відповідно до їх виявлення ще на стадії планування обсягів та структури активів, які є необхідними задля досягнення планових показників фінансової та господарської діяльності підприємства.

Отже менеджмент грошових потоків відбувається відносно до поставлених цілей, обґрунтування яких відноситься до початкового етапу створення моделі управління грошовими потоками. Звертаючи увагу на усі обставини теперішнього політичного та економічного стану в країні, до моделі управління фінансовими ресурсами варто закладати такі специфічні та загальні цілі:

- повноти та своєчасності покриття потреби підприємства щодо капіталу задля фінансування фінансової, операційної та інвестиційної діяльності;

- підтримування прийнятого рівня ліквідності та платоспроможності;

- оптимізування інвестиційних грошових потоків враховуючи те, що вихідний інвестиційний потік призводить до зменшення вартості підприємства, а його утворення орієнтується на компенсуючому збільшенні вхідних та або зменшенні вихідних грошових потоків у цих періодах;

- погодження політики менеджменту грошових потоків із потребами операційної діяльності підприємства, відповідно в частині менеджменту робочим капіталом та менеджментом прибутку;

- організування грошових потоків задля оптимізації структури капіталу, а також скорочення середньозваженої вартості капіталу;

- забезпечення результативності використання обмеженого ресурсу підприємства, яким виступають грошові кошти у його підпорядкуванні;

- підтримка балансу щодо створення резерву ліквідності та альтернативними можливостями застосування грошових ресурсів підприємства;

- зменшення витрат підприємства, які пов'язано з організацією менеджменту грошовими потоками.

Відповідно до третього розділу, можна зробити певні висновки.

На даному етапі функціонування ТОВ «Сингента» має відносно задовільну структуру капіталу та має адекватний варіант його перерозподілу, адже сума власного капіталу перевищує збитки, а в даному випадку прибутки на підприємстві, насамперед необхідно орієнтуватися на зростанні економічної рентабельності активів.

Процес менеджменту використання капіталу в операційній діяльності підприємства зобов'язується не лише централізованого керівництва, але й створення на базі окремих структурних підрозділів певних центрів відповідальності. Концепція щодо менеджменту окремих аспектів господарської діяльності підприємства, беручи за основу центри відповідальності, була створена американським економістом Дж. Хігінсом, та отримала велике практичне використання в менеджменті використання капіталу.

Отож, результативне управління створення та використання фінансових ресурсів підприємства дає змогу забезпечувати збільшення достатку власників підприємства як основи фінансового управління, яке проявляється у збільшенні вартості підприємства та формування грошової доданої вартості. Відповідно до цього для результативної не тільки господарської, а й фінансової діяльності у цілому підприємства, кожен суб'єкт господарювання має створювати власну стратегію щодо менеджменту фінансами.

ВИСНОВКИ

Фінансові ресурси підприємства є основою його діяльності, бо саме вони формують ту необхідну матеріальну базу для забезпечення потреби споживачів як виконання підприємством своєї функції на ринку. Водночас їх нестача для підприємства стає дуже гальмуючим фактором для його подальшого розвитку. Усі класифікації фінансових ресурсів підприємства мають певні відмінності, що стосуються понятійно-категорійної системи та характеристиках за якими поєднуються різні класи фінансових ресурсів підприємства. Проте переважна частина авторів у складі такої класифікації виділяють поділ за джерелами на три основні групи: власні, залучені та запозичені.

Інформаційне забезпечення функціонування фінансової системи формується за допомогою різного роду фінансової, економічної, комерційної та іншої інформації. В залежності від стрімкого збільшення обсягів внутрішньої та зовнішньої інформації, зменшення строків її обробки та доступу з урахуванням технічних можливостей підприємства інформаційне забезпечення варто розглядати і пояснювати як «інформаційно-технічне забезпечення».

Окрім того, ми вважаємо, що до переліку складових фінансової системи варто включити організаційно-управлінське забезпечення, що прогнозує побудову практичної фінансової форми управління підприємством та оптимальний керівний склад, що має здатність виконувати керівні дії у межах зазначених повноважень.

Менеджмент фінансових ресурсів визначається як складова частина управління фінансами, а також розглядається як функція фінансового менеджменту. Загальна структура функціонування механізму менеджменту фінансів господарюючих суб'єктів трактує фінансові ресурси як один із складових критеріїв керованої системи, іншими словами як об'єкт менеджменту, до якого входять фінансові відносини та джерела фінансових

ресурсів. Об'єкт менеджменту є сукупністю фінансових ресурсів, які є у розпорядженні суб'єкта господарювання. До складових частин об'єкта менеджменту варто відносити власні, тобто внутрішні та запозичені, тобто зовнішні джерела ресурсів.

Для проведення аналізу результативності фінансових ресурсів підприємства розраховують дві групи показників, які пов'язані відповідно з активами та пасивами підприємства, перш за все з динамікою складу, структури та напрямів використання фінансових ресурсів та спеціальних показників: абсолютної або відносної фінансової стійкості, платоспроможності, ліквідності, ділової активності, рентабельності активів та пасивів, а також рух та ефективність використання основних засобів підприємства.

Для оцінки джерел формування фінансових ресурсів підприємства було обрано товариство з обмеженою відповідальністю ТОВ «Сингента». Syngenta AG є транснаціональною корпорацією, яка займається виробництвом і продажем продукції для аграрної галузі: пестицидів та насіння рослин. Також компанія є лідером серед виробництва засобів захисту рослин і займає третє місце на світовому ринку високоякісного насіння.

За проведенням аналізом та розрахунками відповідних показників можна зробити такі висновки, що на підприємстві ТОВ «Сингента» аналізований період, тобто за 2018-2020 роки хоча і прослідковується тенденція до зменшення підприємством рівня платоспроможності, але все ж таки дане підприємство є платоспроможним. Прослідковується тенденція зменшення прибутковості підприємства та зменшення суми прибутку, що одержується з однієї гривні вкладеного капіталу.

Аналіз формування та використання фінансових ресурсів на ТОВ «Сингента» показав, що деякі показники такі як чистий дохід від реалізації, валовий прибуток, фінансовий результат від операційної та звичайної діяльності, чистий прибуток та оборотні активи мали тенденцію до зменшення у 2020 році, порівняно з 2018-2019 році. Зокрема, на ТОВ «Сингента»

зменшилися доходи і збільшилися витрати, такі зміни означають зменшення ефективності управління фінансовими ресурсами підприємства.

Отже, можна зробити висновок, що ТОВ «Сингента» має ефективну господарську діяльність. В її господарській діяльності прослідковується збільшення необоротних активів, це означає, що відбуваються економічне зростання і підвищення активності на ринку, а зменшення оборотних активів свідчить про виникнення фінансових труднощів на підприємстві. Протягом досліджуваного періоду підприємство має незначний спад прибутковості, але є платоспроможним та має відносний рівень ліквідності балансу.

На даному етапі функціонування ТОВ «Сингента» має відносно задовільну структуру капіталу та має адекватний варіант його перерозподілу, адже сума власного капіталу перевищує збитки, а в даному випадку прибутки на підприємстві, насамперед необхідно орієнтуватися на зростанні економічної рентабельності активів.

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Непочатенко О.О. Фінанси підприємств. Навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури 2011р. 328с

2. Яременко В. Г., Салманов Н.М. Сутність поняття та особливості класифікації фінансових ресурсів підприємств. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Філімоненков О.С. 2018. Вип. 19(3). С. 158–162.

3. Бланк И. Управление активами: монография. Киев: Ника-Центр, Эльга, 2000. 720 с.

4. Філімоненков О. Фінанси підприємств. Навч. посіб. 2-ге вид., переробл. і допов. Київ: МАУП, 2004. 328 с.

5. Белоліпецкий В. Финансы фирмы: Курс лекций. Москва: ИНФРА. 1998. 296 с.

6. Гриньова В., Коюда В. Фінанси підприємств. 2-е вид., перероб. та допов. Київ: Знання-Прес, 2004. 424 с.

7. Кірейцев Г. Фінанси підприємств. Навч. посібник: Курс лекцій / За ред. д.е.н., проф. Г. Г. Кірейцева. Київ: ЦУЛ, 2002. 268 с.

8. Рибалко Н. О. Фінансові ресурси підприємств: грошові кошти чи щось більше? Інвестиції: практика та досвід. 2009. № 14. С. 28–31.

9. Kuzheliyev M. O., Zherlitsyn D. M., Zhytar M. O. Formalization Of Dynamic Relations Between Enterprise Financial Indicators. Independent Auditor. 2016. № 16 (II). P. 18–26.

10. Волинчук Ю. Особливості формування та використання фінансових ресурсів підприємств. Економічний аналіз. Тернопіль, 2013. Вип. 11, ч. 2. 96–101 с.

11. Поддєрьогін. А. М. Фінанси підприємств: Підручник. Керівник авт. кол. і наук. ред. проф. А. М. Поддєрьогін. 3-ге вид., перероб. та доп. Київ: КНЕУ, 2000. 460 с.

12. Романенко Г. В. Шляхи удосконалення формування та використання фінансових ресурсів підприємств. Наукові праці. Полтава, 2013. Економічні науки. 248-252 с.

13. Опарін В. М. Фінанси (Загальна теорія) : навч. посіб. 2-ге вид., доп. і перероб. Київ: КНЕУ, 2002. 240 с.

14. Лігошенко Л.О., Гуляєва Н. М., Гринюк Н. А. та ін. Фінанси підприємств: підручник. Київ: КНТЕУ, 2007. 491 с.

15. Ярошевич Н.Б. Фінанси підприємств : навч. посіб. Київ: Знання, 2013. 341 с. URL: http://pidruchniki.ws/1016051344809/finansii/finansovi_resursi_pidприємства_dzhere_a_formuvannya

16. Міщенко В.С., Нагаєва Г.О. Фінанси: навч. посіб. Харків: ХНАУ, 2020. 126 с.

17. Зянько В.В., Фурик В.Г., Вальдшміт І.М. Фінанси підприємств: навч. посіб. Ч.1. Вінниця: ВНТУ, 2016. 126 с.

18. Кнейслер О.В., Шуда Л. З. Теоретико-прагматичні підходи до визначення фінансових потоків. Наукові записки Національного університету "Острозька академія". Серія "Економіка": збірник наукових праць. Острог :

Видавництво Національного університету "Острозька академія", 2015. Вип.

28. 113-118 с.

19. Бланк И. А. Финансовый менеджмент: Учебный курс. Киев: Ника-Центр, 2008. 528 с.

20. Кузнецова С.А., Вареник В.М., Вакулич М.М. Фінанси підприємств: практикум. Том 1. Основи фінансів підприємств: навч. посіб. Дніпропетровськ, 2013. 256 с.

21. Управление финансами URL: <http://proces.biz/Fin/Book/11/L7.htm>

22. Кравцова А. М. Фінансові ресурси підприємств: механізм формування та ефективного використання (монографія). Вінниця., 2011. 219 с.

23. Бабіченко В. Корпоративні фінанси: сучасна парадигма розвитку: монографія. Київ: ІД «Винниченко», 2014. 552 с.

24. Шеремет О.О. Фінансовий аналіз. Навчальний посібник. Київ: Міленіум, 2003. 160 с.

25. Зимовець В.В., Терещенко О. О. Корпоративні фінанси як домінанта фінансової науки. Фінанси України. 2015. № 9. 78 – 94 с.

26. Бланк И. А. Основы финансового менеджмента. Киев: Ника-Центр, 1999. Т. 1. 590 с.

27. Коваленко Л. О., Ремцова Л. М. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. 2-ге вид., перероб. і доп. Київ: Знання, 2005. 485 с.

28. Новашина Т.С. Карпунин В.И. Финансовый анализ: навч. посіб., Москва: Московская финансово-промышленная академия, 2005. 192 с.

29. Коробов М. Я. Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємств: навч. посіб. Київ: «Знання», КОО, 2000. 378 с.

30. Передерієнко Н.І., Котляревський Я.В., Дем'яненко О.М. Фінансовий менеджмент: підручник для студ. вищих навч. закл. Львів: Українська академія друкарства, 2008. 200 с.

31. Савицька, Г.В. Економічний аналіз діяльності підприємства: навч. посіб. 3-тє вид., випр. і доп. Київ: Знання, 2007. 668 с.

32. Герасимчук З.В., Вахович І.М. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. Луцький держ. технічний ун-т; Київський національний торговельно-економічний ун-т. Вид. 2-е, перероб. і доп. Луцьк: Надстир'я, 2007. 412 с.

33. Поддєрьогін А.М., Білик М.Д., Буряк Л.Д. та ін. Фінансовий менеджмент: підручник; кер. кол. авт. і наук. ред. А.М. Поддєрьогін; М-во освіти і науки України, ДВНЗ «Київський нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана». Вид. 2-ге, без змін. Київ: КНЕУ, 2008. 535 с.

34. Олександренко І.В., Піріт С.О. Автоматизація фінансової діагностики: теорія і практика: навч. посіб. Львів: Ліга-Прес, 2015. 296 с.

35. Тарасенко І.О., Любенко Н.М. Фінанси підприємств: підручник. К.: КНУТД, 2015. 360 с.

36. Кузнецова С.А., Вареник В.М., Вакулич М.М. Фінанси підприємств: практикум. Том 1. Основи фінансів підприємств: навч. посіб. Дніпропетровськ, 2013. 256 с.

37. Ковальчук Н.О., Юрій Е.О. Корпоративні фінанси: навч. посіб. Чернівці: Чернівецький національний університет ім. Ю. Федьковича, 2019. 440 с.

38. Журавльова І. В., Гаврильченко О. В., Полтнінцата О.П. ін. Фінанси: навчальний посібник; за заг. ред. д-ра екон. наук, професора І. В. Журавльової. Харків: ХНЕУ ім.С. Кузнеця, 2017. 330с.

39. Г. А. Стасюк. Фінанси підприємств: навч. посібник для вчз : рек. Мвом освіти і науки, молоді та спорту України. Херсон: Олдіплос, 2011. 477 с.

40. Зянько В.В., Фурик В.Г., Вальдшміт І.М. Фінанси підприємств: навч. посіб. Вінниця: ВНТУ, 2016. 126с.

41. Офіційний сайт ТОВ «Сингента» URL: <https://www.syngenta.ua/pro-kompariyu-syngenta>.

42. Рубаха М. В., Нетак О. Б. Моніторинг чинників впливу на фінансову стійкість та платоспроможність вітчизняних суб'єктів господарювання у посткризовий період. Науковий вісник НЛТУ України. 2013. Вип. 23.4. 278-285 с.

43. Яловий Г. К. Концептуальні підходи до визначення фінансової стійкості підприємства. Економічний вісник НТУУ «КПІ»: збірник наукових праць. 2011. № 8. 267–272 с.

44. Савельєва А. О. Фінансова стійкість підприємства та фактори, що впливають на неї. Матеріали XLVII науково-технічної конференції 59 підрозділів Вінницького національного технічного університету. 2018. URL: <https://conferences.vntu.edu.ua/index.php/all-fm/all-fm-2018/paper/view/3806>.

45. Лепьохіна О.В. Рентабельність підприємства і механізм управління розподілом прибутку підприємств машинобудування. Вісник Університету банківської справи Національного банку України 2011, №1 (10). 108–111 с.

46. Баринов В.А. Антикризисное управление: учеб. пособие. Москва: ФБК- ПРЕСС. 2010. 488 с.

47. Нуд О.П. Аналіз методологічних підходів до оцінки ефективності Вісник Донецького університету економіки та права, 2012 - № 2. 77 – 80 с.

48. Черниш С.С. Організаційно-методичні аспекти аналізу рентабельності. Інноваційна економіка - 2013 р. 305 – 309 с.

49. Маркова А. А. Прогнозирование платежных возможностей предприятия. Кооперация в системе общественного воспроизводства: материалы междунар. науч.-практ. конф. (Саранск, 9-10 апреля 2013 г.): Саран.

Кооп. Ин-т РУК. Саранск: Принт-Издат, 2013. Ч.1. 28-31 с.

50. Томлін О.О., Лесюк А. С. Сутність та оцінка фінансового стану сільськогосподарського підприємства. Електронне наукове фахове видання «Глобальні та національні проблеми економіки» – № 4. 2016. 561–566 с.

51. Борецька Н. П., Міщенко К. В. Аналіз і прогнозування фінансової стійкості підприємства. Інвестиції: практика та досвід. 2016. № 20. 63–66 с.

52. Русіна Ю. О., Полозук Ю. В. Економічна сутність фінансової стійкості підприємства та фактори, що на неї впливають. International scientific journal. 2015. № 2. 91-94 с.

53. Ковальчук Н. О., Руснак Т. В. Фінансова стійкість вітчизняних підприємств як передумова їх стабільного функціонування. Глобальні та національні проблеми економіки. 2016. Вип. 11. 368–371 с.

54. Лебедева А. М. Методичні аспекти аналізу рентабельності діяльності підприємства. Вісник ОНУ ім. І. І. Мечникова - 2012 - Т.17 Вип.3-4. 29 – 36 с.

55. Табеева Р. Р. Економічний зміст фінансової стійкості підприємства та значення її аналізу на сучасному етапі. Культура народів Причорномор'я. 2012. № 252. 89–92 с.

56. Гапак Н. М., Капштан С. А. Особливості визначення фінансової стійкості підприємства. Науковий вісник Ужгородського університету. Сер.: Економіка. 2014. Вип. 1. 191–196 с.

57. Юрій Е. О. Зміст управління ліквідністю в стабілізації діяльності підприємства. Вісник Одеського національного університету. Економіка, том 21. Випуск 8(50). 2016. 73–77 с.

58. Король Т. Р. Методичне забезпечення аналізу фінансової стійкості підприємства. Управління розвитком. 2014. № 10. 37–39 с.

59. Мартьянов О. І., Макух Т. О. Оптимізація фінансових ресурсів підприємств України в умовах глобальної фінансової кризи URL: http://esteticamente.ru/portal/soc_gum/sru/2011_1/index.htm.

60. Прушківська Е. В. Напрями вдосконалення, формування та використання фінансових ресурсів на підприємстві. Вісник Запоріжжя, 2011. №3 (7). 256-262 с.

61. Бичкова Н.В. Оптимізація структури капіталу вітчизняних підприємств у контексті підвищення ефективності фінансової діяльності Вісник соціально-економічних досліджень. 2013. №. 1 (48). 16-23 с.